

NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

MAREC 2017

letnik 66, številka 3

4

POGOVOR S SANDROM QUAGLIO
So razlike, seveda, a naš jezik je slovenski!

7

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI
Anton Laščak beg – kraljevi arhitekt

10

KOMENTAR MESECA
»Humanistična« Slovenija

Življenje in delo v župniji Stuttgart

Zakonca Maroša pri sveti maši

Pri gospe Oblak doma je vedno lepo.

Pri gospe Mencin smo vedno dobrodošli.

Pridne gospodinje v Heilbronn

Na predavanjih je vedno poučno in zanimivo.

Na obisku v Schwäbisch Gmünd

Druženje na vrtu slovenskega župnišča

Ko so Slovenci skupaj, je lepo.

NAŠA LUČ

Glasiło Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Janez Pucelj, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, faks: 01/438 30 55, e-naslava: rafaelova.druzba@siol.net in jpucejlj@msn.com • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelih

CENA IZVODA: 2,45 EUR. CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 26,95 EUR • LETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 36,85 EUR • Švica 48,95 CHF • Velika Britanija 31,35 GBP • Avstralija 50,60 AUD • Kanada 49,50 CAD • ZDA 48,40 USD. V ceno je vštete 9,5 % davek na dodano vrednost in ustrežna poštnina, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. Cena za letalsko pošiljanje je 41,25 evra. • LETNA NAROČNINA PRI POVERJENIKIH: Evropska zveza 35 EUR • Švedska 320 SEK • Švica 45 CHF • Velika Britanija 28 GBP. • Naročnino lahko plačate pri poverjenikih ali na upravi. Transakcijski račun pri NLB d.d.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d. o. o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56020140015204714, SWIFT LJBAS12X • Nove naročnike sprejemajo poverjeniki in uprava.

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Družina d. o. o. • Fotografija na naslovnici: Tatjana Splichal • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, faks: (+386) 1 438 30 55, e-naslava: rafaelova.druzba@siol.net
www.rafaelova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d.d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Liebigstr. 10, 80538 München, T (*49) 089 2193 7900, M 0173 9876 372, F (*49) 089 2193 79016, predsednik: msgr. Janez Pucelj

POGOVOR S SANDROM QUAGLIO 4

So razlike, seveda,
a naš jezik je slovenski!

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI 7
Anton Laščak beg – kraljevi arhitekt

JEZIKOVNI KOTIČEK 8
Pri nas doma

SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM 9
Premisleki 9
Novice 9
»Humanistična« Slovenija 10

ŽUPNIJE 11

KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO 24

Kar ni tuje, zaničuje

Razgledan mož in eden najvidnejših članov slovenske emigracije je nekoč pripovedoval, kako osrednja slovenska skupnost tudi med obema vojnama ni bila idealna. Sicer je ostro in utemeljeno zanikal, da bi imeli spori znotraj katoliškega tabora tako velik pomen, kot se skuša prikazati, denimo ob omenjanju stražarjev in mladcev; bila je zdrava tekmovalnost in kljub nekaterim razlikam so se oboji trudili predvsem za dobrobit slovenskega človeka in njegove prihodnosti. Pomanjkljivost, ki jo je omenjal, pa verjetno izhaja iz fraze, ki se Slovencem večkrat upravično poočita, namreč da smo radi bolj papeški od papeža. V slovenskem značaju je neka črta, zaradi katere preveč brezglavo upoštevamo dejansko ali namišljeno avtoriteto in njene predpise. Tako je tudi z državnimi mejami.

Seveda nismo sami krivi, da je Antanta z Londonskim sporazumom velik del našega ozemlja, vse do Postojne, obljubila Italiji, če prestopi na njihovo stran. Tudi nismo sami krivi, da je Rapalska pogodba to in še več potrdila. Očitek omenjenega gospoda je bil, da je matična slovenska skupnost vzela mejo tako zares, da se je premalo brigala za težke razmere primorskih rojakov, ki so trpeli pod fašizmom in so bili tako v mnogočem prepuščeni sami sebi ter veliko bolj odrezani od matice, kot bi bilo treba.

Državna meja se je drastično poostrišla po koncu druge svetovne vojne, saj je ločevala svobodni zahodni svet od barbarstva, ki je streljalo na vsakogar, ki bi hotel zapustiti socialistični raj. Tudi na madžarski meji ni bilo dosti drugače, čeprav je tam meja ločevala samo dve različici omenjenega »raja« in velikih želja po prehajanju z dežja pod kap ni bilo. Je pa meja krog in krog Slovenije zarezovala v naše narodno tkivo in medsebojno odtujevala notranji od zunanjih delov.

Končno je prišel svoboden čas, ko na mejah ni bilo več streljanja, s Šengnom so meje proti zahodu in severu celo odpravljene, a učinka, ki bi ga upravičeno pričakovali, med našimi ljudmi ni. Čim stopijo v upravno območje sosednje države, že brskajo za tujim jezikom. Nezanimanje za rojake v drugih državah se nikakor ne začne razgrajevati. Še huje. Namesto da bi se ta zavest utrjevala, je vse manj občutka za to, kar je njih in kar je nas vse kot narod skozi stoletja ohranjalo.

Pri tem je jezik na prvem mestu in vsaj na dveh mestih lahko v tej številki Naše luči preberete trpko izkušnjo, ki zadeva naše ljudi, ki živijo zunaj matične domovine. O eni je spregovoril letošnji Prešernov nagradjenec Aleš Berger, o drugi pa naš sogovornik iz Rezije Sandro Quaglia. Zdi se, da če bi malomaren odnos do materinščine, kakršnega opazujemo v matici, prenesli v težke razmere zamejstva ali v druge skupnosti po svetu, bi tako rekoč v hipu nastopila popolna narodnostna kapitulacija. Upajmo, da se motimo.

Lenart Rihar

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

ANGLIJA

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON
62, Offley Road, LONDON SW9 0LS
T/F (*44) 020. 7335 6655
http://www.skm-london.org.uk
župnik: Stanislav Cikaneč
e-naslav: cikaneč@msn.com

AVSTRILIJA

SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ
Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN
T (*43) 664 885 93 813
duhovnik: Matija Tratnjek
e-naslav: info@spc-dunaj.net
www.spc-dunaj.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC
Mariahilferplatz 3, 8020 GRAZ
T (*43) 0316. 7131 6924
župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

PREDARLSKO
oskrbuje: mag. David Taljat (glej Švica)

SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL
Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITAL
župnik: mag. Jože Andošek
St. Primož 65, 9123 St. Primož
T (*43) 042. 3927 19

BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG

SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ
Av. de la Couronne 206
1050 Bruxelles / Ixelles
T (+32) 02. 64 77 106
M (*32) 0489. 783 532
župnik: dr. Zvone Štrubelj
e-naslav: zvones@gmx.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISEN
Gull. Lambertlaan 36, BE 3630 EISEN
T/F (*32) 089. 7622 01
kontaktna oseba: Nežka Zalar,
M (*32) 472. 2682 00
e-naslav: nezka@scarlet.be

FRANCIJA

DELEGATURA – AUMONERIE NATIONALE DES
SLOVÈNES DE FRANCE
Moulin de Thicourt 57380 THICOURT
Tel – Fax (*33) 03. 8701 0701
e-naslav: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ
3, Impasse Hoche, 92320 CHATILLON
T (*33) 1 42 53 64 43.
župnik: dr. Zvone Štrubelj (glej SPC Bruselj)
diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guilloire,
78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66
e-naslav: valant.ciril@wanadoo.fr

SLOVENSKA KAT. MISIJA MERLEBACH
14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH
T (*33) 03. 8781 4782,
T mlin (*33) 03. 8701 0701
župnik in delegat: Jože Kamin,
e-naslav: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA
6, rue Vernier, 06000 NICE
T (*33) 4. 9388 5851, F (*33) 4. 9388 5851
župnik: Štefan Čukman
e-naslav: scukman@club-internet.fr

HRVAŠKA

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST ZAGREB
oskrbovana iz Slovenije. Informacije:
dekan Anton Trpin, T (*386) 07 338 00 15
Trubarjeva 1, 8310 Sentejmerje
e-naslav: zupnija.sentejmerje@rc.kc.si

ITALIJA

SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST RIM
Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA
T (*39) 06.7184 744, F 06. 712 99 910

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST MILANO
cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4
informacije: Karel Bolčina, M (*39) 338 195 8889
e-naslav: donkarel@tiscali.it

NEMČIJA

KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA
SLOVENCEV PO SVETU
govorec: msgr. Janez Pucelj
Liebigstr. 10, 80538 MÜNCHEN
T (*49) 089 2193 7900, M 0173.9876 372
F (*49) 089. 2193 79016
e-naslav: jpucejlj@msn.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA BERLIN
Kolonnenstr. 38, 10829 BERLIN
T (*49) 030. 7845 066, F 069. 7881 924
F 030. 7883 339
www.skmberlin.de
župnik: Izidor Pečovnik
e-naslav: dori@skmberlin.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN
Bausemshorst 2, 45329 ESSEN
T (*49) 0201. 3641 513
T/F (*49) 0201. 3641 804
www.slovensija-essen.de
župnik: Alojzij Rajk
M (*49) 0173 340 82 95
e-naslav: alojzij@gmail.com, alojzij.rajk@rc.kc.si

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA FRANKFURT
Mathildenstr. 30 a, 60599 FRANKFURT
T (*49) 069. 6365 48, F 069. 6330 7632
www.skg-frankfurt.de
župnik: Martin Retelj
e-naslav: martin@skg-frankfurt.de

SLOVENSKA KAT. MISIJA MANNHEIM
Römerstrasse 32, 68259 MANNHEIM
T (*49) 0621. 285 00, F 0621. 7152 106
www.skm-mannheim.de
župnik: Janez Modic
e-naslav: janez@skm-mannheim.de

SLOVENSKA KAT. MISIJA STUTTGART
Stafflenbergstr. 64, 70184 STUTTGART
T (*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675
F (*49) 0711. 2361 331
www.skm-stuttgart.de
župnik: Aleš Kalamar
T (*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228
e-naslav: aleskalamar@gmail.com

SLOVENSKA KAT. MISIJA AUGSBURG
Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg
T/F (*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313
župnik: Roman Kutin
e-naslav: roman.kutin@gmx.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ULM
Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM
župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA MÜNCHEN
Liebigstr. 10, 80538 MÜNCHEN
T (*49) 089. 2219 41, F 089. 2193 79016
www.skgmuc.com

e-naslav: slovenschsprachige-
mission.muenchen@erzbistum-muenchen.de
www.skm-muenchen.de
župnik: Janez Pucelj: T (*49) 089. 2193 7900
e-naslav: jpucejlj@msn.com
župnik v pokoji: Marjan Bečan
e-naslav: mbecan@erzbistum-muenchen.de
pastoralni sodelavec Slavko Kessler
e-naslav: skessler@ebmuc.de
diakon Ralph Prausmüller
e-naslav: ralphprau@gmail.com

SRBIJA

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST BEOGRAD
Župa sv. Cirila i Metoda
Požeška 35, 11030 BEOGRAD
T (+381) 11 30 56 120
MT (*381) 665 105 509
župnik: Lojze Letonja CM
e-naslav: lietonja@gmail.com

ŠVEDSKA

SLOVENSKA KAT. MISIJA GÖTEBORG
Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG
T/F (*46) 70 827 8757
T (+46) (0)31 71 15421, M (+46) (0)708 278757
www.slovenskamisija.se
župnik: Zvone Podvinski
e-naslav: zvone@kristuskonungen.se;
zvone.podvinski@rc.kc.si

ŠVICA-LIECHTENSTEIN

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA
Nagelwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH
T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948
spletna stran: www.slovensija.ch
župnik: mag. David Taljat
e-naslav: slomission.ch@gmail.com

So razlike, seveda, a naš jezik je slovenski!

Pogovor s Sandrom Quaglijo

Jutro po sklepnih prireditvi ob 50. obletnici radijske oddaje Slovenska pesem v besedi in glasbi v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma, kjer je nastopil tudi Sandro Quaglia, nepogrešljiv in vsestranski rezijanski kulturni delavec, predan jeziku, kulturi in izročilu svojih prednikov, turistični vodič po Reziji, pevec rezijanskih pesmi, mož in oče treh otrok. Srečali smo ga z *ekipico* pesalcev rezijanskih plesov v enem od ljubljanskih hotelov. V trenutku nam je približal Rezijo in njene prebivalce.

> Da bi vas bralci Naše luči spoznali bolje, vas prosim, če se lahko predstavite. Kje živite in delate, kje ste se šolali ter kje vse ste dejavni? Kako pa preživljate svoj prosti čas?

Rojen sem na Solbici in izviram iz te vasi, a z družino živim na Ravanci. Torej, delam in živim v Reziji. Imamo srečo, saj za Rezijane to ni samoumevno, večino ma se morajo namreč vsakodnevno voziti v Furlanijo. Rekli bi – pa saj se veliko ljudi po svetu vozi – a pri nas, ko je vreme slabo in sneži, to ni tako lahko ...

Študiral sem elektroniko in elektrotehniko v Tolmeču, ki je furlansko mesto in se nahaja blizu Rezije, a me je življenje pripeljalo do te naše slovenske kulture in to z veseljem peljem naprej. Od leta 2010 sem namreč zaposlen kot kustos v Muzeju rezijanskih ljudi, prej pa sem bil zaposlen v Naravnem parku Julijskih Predalp kot turistični delavec. Sem tudi predsednik Kulturnega društva Rozajanski Dum in predstavnik Inštituta za slovensko kulturo ter Združenja don Evgen Blankin. Na deželni ravni pa sem v izvršnem odboru Sveta slovenskih organizacij. Skrbim in sem odgovoren za Svet slovenskih organizacij v Reziji oz. na celotnem teritoriju od Trsta do Kanalske doline.

Prosti čas preživljam s svojo družino, ki jo poleg žene sestavljajo enajstletni Simone, šestletna Nicola in mala Arianna, ki je dopolnila prvo leto. Najraje hodim v hribe. Pogosto se odpravim z otrokoma, včasih pa tudi s prijatelji, saj me pohodi na bližnje vrhove pa tudi na tiste zunaj Rezije sproščajo in mi dajejo novih moči.

> Omenili ste, da vas je življenje pripeljalo do naše slovenske kulture. Nam lahko o tem poveste kaj več?

Gospa Luigia Negro (rezijanska kulturna delavka, predsednica Kulturnega društva Muzej rezijanskih ljudi, ki jo je predsednik Republike Slovenije minuli december odlikoval z medaljo za zasluge za izjemen prispevek k utrjevanju slovenske identite-

te najzahodnejšega etničnega ozemlja) me je leta 1995 zaprosila za pomoč pri oddaji Te rozajanski glas. Vsako soboto opoldne imamo namreč na Radiu Trst A pol urice v narečju skozi to našo slovensko mrežo. To je bila moja prva izkušnja, povezana z našim narečjem oz. s skrbjo za kulturo in jezik. Od takrat naprej branim to, kar je ostalo slovenskega pri nas.

> Srečali smo se minulo poletje, ko smo udeleženci višarskih dnevov mladih spoznavali lepoto in bogastvo Rezije in iskali slovenstvo ter skupne točke. Za bralce pa – kje se ta z gorami obdana dolina nahaja in katere vasi obsega?

Nahaja se na najsevernejšem delu Furlanije Julijske krajine, na meji s Slovenijo. Za boljšo predstavo – Kanin, ogromna gora, visoka 2587 m, je podoba Rezijanov in ločuje Rezijo od Bovške oz. Soške doline.

Sicer pa je dolina dolga 21 km, široka približno tri do štiri. Ima pet večjih vasi: Bila, Ravanca, Solbica, Osojane in Njiva ter še dve, zdaj zapuščenih vasi: Korita in Učja. Včasih je bilo veliko ljudi, tudi tam so stalno živeli, a od leta potresa (1976) naprej jih je bilo vedno manj.

> Koliko je prebivalcev ter koliko govorcev rezijanščine? Ali tudi pri vas drži, da ima vsaka vas svoj glas? Kako (če) se govori razlikujejo po vaseh?

V Reziji nas je približno 1000. Glede govorcev rezijanščine pa – če gledamo priletne osebe, so vsi. Tudi med seboj govorijo v lokalnem slovenskem narečju. Uporabljajo ga ne samo doma, temveč tudi v cerkvi, gostilni, na občini – torej povsod, kjer se srečajo in družijo. Za mlade in za otroke pa je drugače – prevladuje italijanščina, ki se uporablja tudi za moderne reči. Če na primer napišemo sporočilo po *telefončku*, ga seveda v italijanščini, je težko v rezijanščini ...

Mi malo vemo o našem narečju. V šolah se učimo italijansko slovnico, o našem slovenskem jeziku pa ne vemo skoraj nič. Na tem področju je bistvena vloga društev in celotne slovenske organizacije pri nas.

Razlike med štirimi govori (po solbaški, po osjoški, po njivaški in po biski) so majhne. Jezikoslovci pravijo, da smo včasih govorili *vsi enako* v dolini, razlike so se pojavile šele v 18. stoletju. Te reči so za nas, Rezijane, moderne. (nasmeh)

> Zaprta geografska lega in odmaknjenost zmanjšata vplive drugih kultur in pomagata ohraniti dediščino prednikov. Ne moremo mi mo preteklosti, da bi lažje razumeli sedanost in morda vplivali na prihodnost. Zdi se, da je treba vašo zgodovino poznati malce bolje, da lahko vsaj malo razumemo kompleksnost vašega položaja ...

Rezijani so bili, so in bodo! Ni dvoma. Kako pa nas vidijo drugi, to je zanimivo, ker seveda ni enako. Slovenci imajo en pogled, Italijani drugega. Za Italijane smo mi Praslovani, ki živijo v Reziji od nihče ne ve kdaj in ki so prišli z lune. Slovencem pa je jasno, da smo del tega naroda, tudi če je bil ta odrezan od moderne zgodovine. Da pojasnim: skupno zgodovino smo imeli samo do leta 1420, ko smo živeli pod oglejskim patriarhatom. Z Beneško republiko

Sandro Quaglia

pa je meja potekala na Kaninu, kar velja še danes. Od takrat naprej smo se začeli zelo ločevati, na vseh nivojih; a govorimo o letu 1420! Tako je povsem razumljivo in ne moremo reči, da zakaj Rezijan ne *zna*, kdo je bil Primož Trubar. Normalno, saj od takrat nismo živeli iste zgodovine. Je vse *komplificano* ... Ubogi Rezijan ne ve, kako in kaj je bilo v Sloveniji. Seveda nam to nikoli niti ni bilo povedano.

> Nam lahko predstavite še druge najpomembnejše točke v zgodovini, ki so vplivale na sedanj položaj Rezije. Omenili ste že potres, med 1420 in 1976 je gotovo še kakšna ... Kaj se vam zdi najpomembnejše?

Plebiscit leta 1866, ko smo šli pod Kraljestvo Italijo. To je bila zadnja točka in takrat se je začela asimilacija – tudi če je kdo hotel drugače, ni bilo možnosti. Včasih se o tem ni govorilo. Veliko oseb me vpraša, zakaj naši priimki izgledajo italijanski. Razložim jim, da če gremo iskat v zgodovino, imamo vsi slovenske priimke. Ampak moraš raziskovati vse te reči! Ni jasno samo po sebi, če samo bereš Quaglia (Hvala) ali Chinese (Knez) ali Coss (Kos) ... In ni bil kriv tisti, ki je začel od Beneške republike naprej spreminjati imena, niti on ni vedel, kako se pravilno piše v slovensščini. Še danes če rečemo nekemu Italijanu, naj napiše besedo Knez, ne bo znal. Verjetno bo napisal Chines, kar za Slovence zveni kot Kitajec.

Do plebiscita je bilo tako, s plebiscitom pa se je dokazalo, da pri nas niso hoteli, da se mi štejemo za Slovence.

> Predstavljam si, da je zadnji potres še dodatno prispeval k izseljevanju ...

Res je, vmes pa sta bili še vojni. Med prvo vojno so bili v Reziji samo vojaki, skoraj vsi Rezijani pa begunci v južni Italiji. Dve leti je bila dolina prazna. Potem pa smo bili 20 let pod fašizmom – takrat je bilo zelo, zelo težko.

> Kako pa so se ohranila hišna imena?

Hišna imena so se ohranila, ker je bilo nujno. Če bi na Solbici iskali Anno Negro, jih je bilo v vasi lahko tudi deset. Hišno ime je veljalo v osebnih dokumentih do druge svetovne vojne. Še danes vsaka družina in oseba ve, iz katere hiše izvira, to je zelo zanimivo, tudi otroci. Ne govorijo narečja, ampak vejo, iz katere hiše so. To še živi med ljudmi.

> Pri ledinskih imenih smo opazili podobnosti, tudi ko so napisana (Njiva, Njivica, Osojane, Ravanca ...), to kar kliče po sorodnosti. Tako da je jasno ... kaj je, a ne?

Prvi Slovenci, prvi Slovani v Alpah. Redko slišimo v Sloveniji govoriti o Slovanih v Alpah, a so naši skupni predniki. Preštudiral sem dokumente s konca 16. stoletja, ki dokazujejo, da je bilo v Reziji takrat skoraj enako število prebivalcev, kot je zdaj. Število prebivalcev, ki je dimenzija za to dolino, ostaja v glavnem nespremenjeno. Takrat je bilo malo priletnih in veliko otrok, danes pa žal ravno obratno, kar je zaskrbljujoče. Če se namreč to nadaljuje, čez 20 let v Reziji ne bo več nikogar. Osebe so namreč v Reziji zelo priletne in če gredo vsi mladi *proč* v Furlanijo, res ne vem, kdo bo sploh ostal ... Rešitev vidim v razvoju gospodarskih dejavnosti, tako bi lahko Rezijani tudi delali, stali in ostali v Reziji.

> Kateri jezik pa je v vsakdanjem življenju dejansko prevladujoč pri vas?

Mi zdaj smo *provo* dvojezični. Uporabljamo oba jezika. Govorimo bodisi v rezijanščini bodisi v italijanščini. Če pa so mešane družine, kot je na primer moja, imamo dva ali tri jezike. Moja žena je namreč Furlanka, tako da doma imam jaz tudi to. (nasmeh)

> Kako pa je z uporabo rezijanščine v cerkvi?

Tudi v cerkvi se jo sliši, sploh če so prazniki. Poje se v rezijanščini in tudi odlomki iz Svetega pisma so v narečju. Bilo bi je pa še več, če bi bili tu duhovniki, ki bi rezijanščino znali. Je problem, saj je vse povezano. Je namreč vezano na osebe. Če pride iz Vidma in nima pojma in zdaj niti časa, da bi se naučil ... Včasih so bili duhovniki na župnijah 30 let in so imeli čas, da so se naučili, zdaj pa pogosto menjajo duhovnike v župnijah.

> Se otroci rezijanščino učijo v šoli oziroma kje se jo lahko naučijo?

V šoli imajo ob petkih že več kot 20 let dan za rezijanščino. En teden se učijo slovnico in pisavo, naslednji teden pa glasbo in petje rezijanskih pesmi. A to je seveda premalo ...

> Ali kljub vašim mladim letom opažate, da morda rezijanščina že v tem, vašem času, usiha?

Na žalost ja, saj se veliko mladih vozi na delo v Furlanijo vsak dan. Tam preživijo osem ur na dan, govorijo seveda v italijanščini, pridobijo tudi prijatelje, stikov iz Slovenije pa ni. Nekaj jih je na kulturnem področju, a na vseh drugih, npr. na gospodarskem, športnem in drugih, ne. Tudi mi si več kot toliko sami ne moremo pomagati. Vedno rečem, kako bi bilo lepo, a ne bo nikoli: če bi bil en sam tunel skozi Kanin od Rezije do Bovca, bi bilo spremem-

njeno vse. Pet minut vožnje in bi že bili v kraju, kjer naš jezik živi. Zdaj potrebujem samo do Rateč več kot eno uro. Če bi zboljšali domačo cesto, ki pelje čez prelaz Karnica do Učje na bivši mejni prehod s Slovenijo, bi že nekaj pomagalo. So torej še fizične meje, ni samo v glavi – je v glavi in tudi v naravi.

> Težavo pa predstavljajo tudi različni zapisi rezijanščine. Nekateri plod jezikoslovcev, drugi politike ... Kako kmarite med tem in v katerem črkopisu je zapisano glasilo Naš Glas? Kaj pa dvojezične krajevne table? V katerem pa pišejo (in izdajajo) pesniki?

Dvojezične krajevne table so bile na začetku napisane, kot so nam rekli jezikoslovci. Nam se seveda ni sanjalo, kako pisati v rezijanščini. Jezikoslovci so nam dali knjige in s tem inštrumente, da bi se naučili. Tudi Občina Rezija, ki je bila pobudnica, je hotela te knjige in je plačala to delo. Mi kot Kulturno društvo Rozajanski Dum in tudi Kulturno društvo Muzej rezijanskih ljudi uporabljamo to slovnico, ker je prava. Tako je zapisan tudi Naš Glas, ki je glasilo društva Rozajanski Dum.

Če pa druge osebe ne uporabljajo, ker je precej *komplificano* ali ker ni blizu njihovi mentaliteti, na to nimam vpliva.

Pri pesnikih pa je tudi odvisno od osebe. Naše slovnice ne uporabljajo vsi, ker je niso nikoli uporabljali v šoli. To je instrument, ki ga celotna družba ni sprejela.

> Koliko pa vam pomaga politika ter koliko veljavni pravni sistem? Če sodelujete tudi v »matico«, Slovenijo, kakšne so vaše izkušnje?

V zadnjih letih lepo. Tudi z dežele in preko zakona za Slovence v Italiji, lepo. Samo v našem muzeju smo naredili veliko s temi sredstvi z dežele. Tudi to, kar daje Slovenija, nam pomaga – bogdaj, da so take pomoči.

> Knjižne slovensčine ste se učili v Ljubljani. Kako čutite ta jezik, v katerem se pogovarjate – kot nek drug tuj jezik ali jezik, ki je zelo soroden vaši materinščini? Se strinjate s klasifikacijo, da je rezijanščina eno izmed slovenskih narečij?

Najprej zadnje vprašanje – ja, seveda! Rezijanščina je del slovensčine. Je narečje slovenskega jezika. Ko sem bil otrok, se o tem ni govorilo. Kot vsi ostali sem tudi jaz mislil, da tako govorimo samo mi v Reziji. Nihče niti malo ni rekel, da je to slovensko. Tudi starši več kot toliko niso vedeli. To zavest gojimo skozi naša društva, kar je veliko pomagalo. Ko sem bil prvič v Sloveniji na tečaju, sem jim prav rekel: »Mi govorimo tako tudi doma.« So razlike, seveda, ampak to je naš skupni jezik. Od takrat sem bil še večkrat tu v Ljubljani na tečaju slovenskega jezika.

> V vodniku Videmsko Andrej Bandelj v delu, ki govori o Reziji, pravi: »Povsod se bomo srečevali z bogatim izročilom in svojsko tradicijo domačinov. Največja odlika te ekskurzije je prav srečanje z njimi, saj nam omogoča globlji vpogled v zgodovino in sodobnost teh krajev. Pa tudi upe, ki jih vse več Rezijanov polaga v prihodnost, kljub številnim oviram in polenom, ki se neredko znajdejo pod njihovimi nogami. Ta so še toliko bolj boleča, ker so nasekana v domačem gozdu ...« Kako torej razumeti tako močna nasprotovanja in strah nekaterih pred povezavo s slovenskim jezikom, Slovenijo, slovenstvom?

To je rezultat politike, ki se je začela že leta 1866. To je več kot 150 let ... Pri nas se ne govori veliko o tem, tudi v šoli ne. Nekateri osebe pa to našo aktivnost vidijo kot asimilacijo, pravzaprav kot obratno asimilacijo.

> Samo nekateri so precej močni pri tem ...

Ko človek misli, da ima pravico, reagira tako. To izvira od takrat.

> Prenašanje in ohranjanje izročila, rezijanske kulture in jezika sloni v tem času na peščici zelo aktivnih in vidnih posameznikov. Vam se pridružita že omenjena Luigia Negro ter pesnica Silvana Paletti (prejemnica literarne nagrade Mira Ženskega odbora Slovenskega centra PEN za leto 2016). Je morda še kdo drug, ki bi ga imenovali? Sledijo vašim idejam in zanimanju tudi še mlajši rodovi?

Tudi pesnik Renato Quaglia je z nami. Upajmo, da se še mlajši posamezniki pridružijo tej *ekipici*, ki pelje naprej to našo oddajo. Vsi tudi ne govorijo rezijansko stalno in vsak dan, saj nekateri živijo drugje. V Rezijo pridejo le za konec tedna, a ko morejo, pridejo in pomagajo.

Ti dve nagradi, ki ste ju omenili, sta za kulturnike v Reziji zelo pomembni. Gre pravzaprav za zgodovinska dogodka, saj ni prav pogosto, da bi prejemale tako visoka priznanja in nagrade. To tudi pomeni, da Slovenija spremlja in ceni naše delo ter prizadevanje za ohranjanje našega narečja in identitete.

> Kako delujejo KD Muzej rezijanskih ljudi, KD Rozajanski Dum in druge organizacije, od kod črpajo sredstva in energijo za svoje delovanje v morda včasih temu nenaklonjenem okolju ... ?

Ne moremo gledati tako, temveč – vedno naprej! Vsako leto iščemo, kdo bi nam lahko pomagal. Kot smo rekli prej, imamo zdaj tudi zakone, ki nas ščitijo, tako da vsaj na tem nivoju smo in vemo, da bomo še naprej delovali. Dela nam ne manjka, idej tudi ne. Imamo že te stare reči, kmalu pa bomo odprli nov sedež muzeja. Tudi to bo ena možnost več. Zdaj na Solbici deluje Muzej brusačev, kjer je zaposlena ena oseba. So malenkosti, a ena oseba tukaj,

Z družino

Sandro navdušeno predstavlja Rezijo na višarskih dnevih mladih 2016.

druga oseba tam ... To, kar lahko, moramo mi kot kulturniki storiti. Tudi na tem delamo. Če bodo vsi zbežali iz Rezije, moramo zapreti tudi svoje muzeje. Kultura pa na tem nivoju pomaga tudi ekonomiji.

> **Ko sem prijatelj povprašala po njihovih asociacijah na Rezijo, so poleg lepe narave, ta lipih belih maškar, posebne slovenščine, rezijanske glasbe in pesmi, prepričljivo na prvem mestu Zvernice iz Rezije. Te poznajo vsi. Je muzej pravljic oz. pravic, kot jim pravite, in nam ga je predstavila gospa Negro, na Solbici že odprt?** Spomladi odpiramo, prva razstava bo o zvernici. Razstava pa bo posvečena tudi pravljicam na splošno – kakšno vlogo so imele, kdo je pravil pravice, kdo je potem začel študirati te pravljice, jih snemati na terenu in vse take reči bodo razstavljene.

> **Turizem je najverjetneje vsaj v toplejšem delu leta ena izmed bistvenih dejavnosti. Videti in doživeti je kaj: poleg neokrnjene narave še Muzej brusačev, sedež Naravnega parka Julijskih Predalp, etnografske razstave ... Kako pa je pozimi v Reziji? Čas za nabiranje novih moči, pravljice, pesnjenje novih pesmi, petje rezijanskih pesmi, da ne gredo v pozabo?**

Ja, živimo kot včasih (nasmeh). Tudi naši brusači so tako delali. Pozimi so hodili proč, poleti pa so prihajali domov, da bi bili z družino. Mi obratno. Zdaj pozimi imamo ta čas, ko razmišljamo, kaj bi delali, poleti pa to ponujamo in v veseljem vibamo tudi goste iz Slovenije in iz drugih držav. Naj pridejo k nam gor pogledat, kaj nudimo in kaj imamo. Tako kot ste rekli – naravno in vse take lepe reči.

> **Minilo je 40 let od potresa, ki je spremenil Beneško Slovenijo in Posočje – je spremenil krajino tudi v Reziji? Kakšna je bila tipična arhitektura in ali jo vidimo še danes?**

Potres ali ta dva potresa (prvi maja, zadnji pa meseca septembra 1976) sta precej prizadela Rezijo. Samo ena vas – Solbica – je ostala taka, kakršne so bile prej vse ostale vasi v Reziji, in še kaže staro arhitekturo.

Naša hišica je bila taka: spodaj so imeli izbo in zraven hlev za domačo živino, znanj stopnice, lese-ganke ter leseno lojtro za gor, na sredini spalnice, zgoraj prostor za seno. Na Solbici stojijo te iste hiše še danes. Morali pa so jih seveda obnoviti, ker so bile precej poškodovane. Zdaj se uporabljajo predvsem kot hiše za konec tedna.

Zdaj sem se še nekaj spomnil. Prav danes in že včeraj se nam je zgodilo – ko je naša ekipica prišla v hotel, nas je gospod na recepciji najprej nagovoril v angleščini. To me je zelo začudilo. Mi se borimo tam, se trudimo držati gor slovenski jezik in jaz pridem v Slovenijo in me nagovorijo v angleščini!?

Učenje rezijanskega plesa ob našem obisku leta 2011

> **Se strinjam. Vi delate na vse kripnje, da bi le ohranili to povezavo, pri nas pa se hitro želimo približati svetu na način ...**

... to je vse *proaw*, a poskusim najprej v svojem jeziku. Če nato vidiš, da ne odgovori ... A v tem primeru je bila angleščina prva, češ: »Me ne briga, kaj si, jaz govorim tako.« To je za nas neumno!

> **Da se dotaknem še plesa in glasbe: etnomuzikolog Julijan Strajnar piše, da sta Rezijanom domača glasba in ples dobesedno v krvi ter da pleše mlado in staro. Ali domačini še plešete rezijanske plesne in godči še igrajo na tradicionalna inštrumenta citro (gosli) in bunkulo (bas, ponavadi violončelo)?**

Imamo folklorno skupino Val Resia, ki deluje že od leta 1838 in je mislim da najstarejša folklorna skupina v Evropi. Imamo torej tudi ta rekord v Reziji. Vanjo je vključenih veliko mladih, folklorna skupina pa jih povezuje in jih približuje matični dolini. Veliko jih govori v rezijanščini, zraven pa so tudi tisti, ki ne znajo. Mislim, da tudi ko nihče več od mladih ne bo znal rezijansko, bodo še naprej plesali rezijanske plesne.

Pa tudi tisti, ki ne živijo v Reziji, so prisotni, saj se vsako soboto pripeljejo gor na vaje. Čutijo se del rezijanskega prostora, ker imajo v Reziji svoje korenine. Prav tako je na primer s praznikom za nabornike oz. za tiste, ki so stari 20 let, saj nabornikov ni več, ki poteka 1. januarja. Tudi letos je bilo ogromno mladih, ki sicer živijo zunaj Rezije.

Glede godcev pa mislim, da jih je še več kot včasih. Veliko otrok in mladih namreč naučijo igrati na tečajih v šoli. Zaradi te kulturne politike imamo danes več igralcev kot recimo leta 1980 ali 1990.

> **Kaj pa rezijanske pesmi, se še pojejo?**

To pa je težje. Smo imeli dva zbora – ženskega in moškega. Moški zbor še deluje, ženskega pa so ukinili. Je nekaj posameznikov, ki pojejo – tudi jaz sam sem med njimi za držati gor to naše petje, ki je z borduni (ležeč ton, nad katerim drug poje melodijo) in zelo arhaično. Nekatere pesmi so *proaw* naša skupna zgodovina. Mi pojemo še pesmi od Lepe Vide, kralja Matjaža in Davida itn., torej zelo stare kulturne elemente.

Je pa zanimivo, ko je včasih nekdo želel nekaj povedati, je to zapel. Druga oseba je vedela, kaj poje in da je to namenjeno njej. Pesem je bila torej tudi metodologija ali način za nekomu nekaj odgovoriti ali sporočiti.

> **Za Rezijo smo v Sloveniji več slišali po zaslugi Milka Matičetovega in Pavleta Merkuja. Prvi je zbral pesmi, pravljice in anekdote, drugi je zapisoval péte rezijanske pesmi. Po zaslugi prvega so Zvernice iz Rezije prepoznavne v knjigi, nato še v risanki, in ostajajo v spomi-**

nu mnogih generacij, po zaslugi drugega pa rezijanske pesmi spoznavajo mnogoštevilni zborovski pevci, in tako posredno spoznavajo Rezijo, seveda v zborovski preobleki, ne več v avtentični obliki. Oba sta preminula leta 2014. Imate morda kakšne spomine na njiju?

Na profesorja Matičetovega imam tudi osebne spomine. Smo bili večkrat pri njem doma tu v Ljubljani, tudi ko je bila njegova žena še živa. Vedno je povprašal po osebah, ki jih je spoznal v Reziji – kako so, če so še živi ... Po mojem mnenju je bil oseba, ki je najbolj poznala in spoznala Rezijo, njeno problematiko ter nas, Rezijane.

> **Ko smo se pogovarjali poleti, sem imela občutek, da se vam zdijo zborovske priredbe rezijanskih pesmi preveč obdelane. Jaz kot zborovska pevka poznam le te in seveda nam prinesejo nov (zvočni) svet, za vas pa je pogled najbrž drugačen ...**

To je res. Tudi včeraj se je zgodilo podobno. Ko je zraven kakšen pevski zbor in se pogovarjamo, rečejo: »Aha, iz Rezije ste. Poznate? Pojte z nami!« In začnejo. A jaz ne morem, saj tega ne znam. Osnova je pesem, ki jo poznam, a vse drugo je bilo narejeno, dodano.

> **Nekateri pevci, ki se ukvarjajo z ljudsko glasbo, se želijo naučiti vaših rezijanskih pesmi. Ali se je možno dovolj avtentično približati načinu petja, ki je sicer z vami že stoletja?**

Osebnost poznam gospo Bogdana Herman in poje zelo lepo tudi v rezijanščini. Poje pa jih tudi Ljuba Jenče. Ko poje, se čuje, da se približuje dolini, kot bi živela tam in bila vedno z nami. Mislim, da nas je tudi ta gospa dobro razumela.

> **Ko smo bili v cerkvi na Ravanci, kjer ste nam razlagali tudi o cerkvenih praznikih, npr. šmarjni miši (veliki šmaren) in očenašu v rezijanščini, smo zapeli tudi eno pesem – Lepa si, lepa, roža Marija. Pričeli ste vi, saj se je pri vas ohranila v malce drugačni obliki. To je bilo potovanje skozi čas ... Kako vi gledate na starodavne rezijanske pesmi, najsi bodo cerkvene ali posvetne narave, kot Rezijan pa tudi kot ljudski pevec?**

Kako na to gledam? Jaz sem vedno znal samo te, naše. Včasih so naše ženske iz vasi vedno pele v cerkvi. Tako so same ohranile to našo kulturo in niso se niti zavedele, da jo ohranjajo. (nasmeh) Je bilo normalno, da v cerkvi pojemo. Danes je že malo manj. Vredno bi bilo podpirati te reči, da ne gredo v pozabo. Seveda je lažje v italijanščini. Imaš knjigo, lahko bereš, ni komplicirano ...

To, kar je v rezijanščini, je vse precej zapleteno. Moraš se potruditi, da nastane nekaj iz tega, ne samo pri cerkvenih, tudi pri posvetnih pesmih. Zdaj se npr. tudi vriska malo. Včasih se spomnim, ko so na polju ali na travniku ob koncu opravljenega dela vriskali. Je bilo veliko bolj živo, a to tudi zato, ker je bilo več ljudi.

> **V zadnjem času je izšlo kar nekaj knjig na temo Rezije (npr. Valentincičeva Slovenci v Reziji?, različni vodniki, slikanice pravljic idr.). Ali take novice prispejo do vas, da je zanimanje tudi na tej strani Kanina, da se piše in govori o vas?**

Ja, smo veseli, ko se piše lepo (smeh). To, kar se dogaja pri nas – politično in vse to, ne pomaga veliko. Tudi turisti grejo tja, kjer je lepo in mirno. Seveda smo veseli, ko se piše o Reziji. A še bolj bi bil vesel, če bi obstajale tudi dodatne povezave. Kot

sem rekel že prej – jaz bi bil zelo vesel, če bi ljudje imeli možnost vsak dan govoriti v slovenskem jeziku. Sami niti tega ne bomo zmogli, zato upamo na močno pomoč. Vsi skupaj – Slovenci v Sloveniji in mi, Slovenci zunaj meja – bi morali razmisliti, kako bi to lahko vzpostavili. Zelo koristno bi bilo imeti vsakdanje stike na vseh nivojih delovanja, ne samo kulturnih.

> **In še za konec – kaj je za vas Rezija in kaj pomeni biti Rezijan?**

Za mene je Rezija domača dolina, od koder naša družina izvira, kot jaz vem vsaj od polovice 16. stoletja naprej, prej nimam podatkov. Ko si proč, misliš nanjo, tako tudi danes. Prva reč, ko so naši kolegi tu vstali – koliko stopinj je tam? Je nekaj, kar te vleče v to dolino ... V eni od svojih pesmi o

► Mojca Polona VAUPOTIČ

Anton Laščak beg – kraljevi arhitekt

V naši deželi nekoliko slabše poznan Anton Laščak je bil dvorni arhitekt egiptovskega kralja in eden najpomembnejših umetnikov neoislamizma v arhitekturi. Ustvaril je vrsto luksuznih palač v Kairu in Aleksandriji, v Sloveniji pa park in vilo na Pristavi v Rožni dolini. Strokovna literatura ga pozna kot furlanskega umetnika Antonia Lasciaca. Čeprav se je imel za furlanskega in italijanskega domoljuba, je govoril tudi slovensko. Njegova starša sta bila Slovenca, Peter Laščak ter mati Jožefa Trampuš, in tudi za ženo je vzel Slovenko. Rodil se je septembra leta 1856 v furlanski četrti Podturn v Gorici. Bil je prvorojenec, za njim pa se je v družini rodilo še devet otrok, vendar so trije umrli že v otroštvu. Anton je odraščal v furlanskem okolju, v Gorici je končal ljudsko šolo, nižjo ter višjo realko, na Dunaju pa je postal inženir arhitekture. Po diplomiji je začel s svojim ustvarjanjem v rodni Gorici. Eden od njegovih prvih (neuresničenih) načrtov nosi datum 9. avgust 1882: razširitev in preureditev stanovanjske hiše v mestu. Vendar se je še istega leta odločil, da se odpravi iskat nove izzive preko morja. Ob slovesu od Evrope in rodne Gorice, ki jo je neizmerno ljubil in se je zmeraj spominjal z nostalgijo, se je poslovil z naslednjim verzom: »Zbogom, moja Gorica, odhajam daleč iskat srečo in slavo.«

Arhitekt Laščak se je odločil za pot v Aleksandrijo, ki je bila v tem obdobju najpomembnejše obalno mesto Severne Afrike. Prav leta 1882 je le-ta doživela bombardiranje s strani Britancev in tako je z odprtimi rokami sprejemala investitorje ter stavbenike, ki so vanjo vlagali svoja dela in načrte za prihodnost. Laščak si je dobro ime ustvaril že s svojim prvim delom, monumentalno galerijo *Menasce*, med leti 1883 in 1885. Združil je stavbno tradicijo

Vila Rafut

arabskih kratkih ulic ter velemesta v pokrito naku-povalno ulico. V pritličju je bil prostor za lokale, tako kot že od antike naprej, v nadstropju pa za stanovanja. V njej so se naselili elitni evropski trgovci, glavne ladijske družbe ter najprestižnejše trgovine in kavarne. To je bila njegovalna iztočnica in navdih za ves prestiž, ki je temu sledil. To je bila glavna železniška palača *Ramleh* v Aleksandriji ter palača *Suares* in sedež narodne banke *Misir* v Kairu. Laščak se je z osebnim arhitekturnim stilom, osnovanim na spajanju krajevne islamske tradicije in italijanske verzije secesijskega sloga (*liberty*), kmalu zelo priljubljen članom kraljeve družine. Zavedal se je namreč, kako pomembno vlogo je imel egiptovski arhitekturni slog, s katerim so se ljudje lahko identificirali, pri oblikovanju nacionalne identitete. Premožnost njegovih naročnikov mu je omogočala, da je za opremo notranjstev palač uporabljal izbrane dekoracije, ki so jih izdelovali najuglednejši pariški obrtniki, s pohištvo pa ga je preskrbovala znana milanska tovarna Bugatti. Za svoje zasluge je od egiptovskega podkralja Abasa II. leta 1907 prejel plemiški naziv *beg*, kar ustreza našemu baronu. Hkrati ga je imenoval tudi za glavnega dvornega arhitekta. V preteklem letu 2016, meseca decembra, je bila cerkev sv. Petra in Pavla v Kairu prizorišče terorističnega napada. Gre za cerkev, ki so jo po Laščakovih načrtih zgradili leta 1911, v njej pa je grob leto dni pred tem umrlega egiptovskega premierja Butrosa Galija, sicer dedka Butrosa Butrosa Galija, nekdanjega generalnega sekretarja OZN-a. Trenutno je ta cerkev v restavratskih popravilih.

Arhitekt Anton Laščak je prav tako ustvarjal v Perugi, Rimu in Carigradu, tako da je bilo njegovo življenje nenehno razpeto med Aleksandrijo, Kairo, in

Obnovitvena dela v cerkvi sv. Petra in Pavla v Kairu

Reziji je to najbolje ubesedil pesnik in kantavtor Rino Chinese: »Je ena mala sitna vas. Tam, kjer nihče ne bi hotel ostati.« Na koncu pesmi pa se pojavljuje dedek, ki reče: »A povsod, kamor ti boš šel, boš hvalil eno samo vas, ta je tvoja Rezija!«

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI

Arhitekt Anton Laščak

Italijo in Gorico. V rodni Gorici je imel precej zamisli, vendar je bila uresničena zgolj fontana z obeliskom v Podturnu. Arhitekturna posebnost v naši deželi pa je gotovo njegovo delo, imenovano *vila Rafut*, na južnem delu Kostanjevice. Ustvaril jo je leta 1909. Gre za tip neoislamske vile, v kateri pa Laščak ni nikoli živel. Uporabljal jo je le kot letno rezidenco. Vratarnica ali *salamlik* na glavni cesti ima v svoji osrednji osi portal z mavrskim obokom. Kljub svoji nenavadnosti pa se po obliki z opečnato fasado in štirikapnico, krito s korci, skuša vklapljati v gabarit in goriško krajinsko arhitekturo. Konec vojne je bila močno poškodovana zaradi bombnega obstreljevanja, obnova po tem pa se je zavlekla dolgo v dvajseta leta. Ob vili je tedaj bil ustvarjen tudi čudovit botanični park. Na nekaj sto metrih razdalje pa naletimo še na dve znamenitosti, ki sta v Sloveniji edinstveni: edino ohranjeno židovsko pokopališče in edina kraljevska grobnica v vsej državi. Občina Nova Gorica je zaradi ogroženosti dediščine leta 2003 vilo s parkom razglasila za kulturni spomenik lokalnega pomena. Po letu 2008 pa je vila s sodelovanjem ministrstva za kulturo še danes v obnovitvenem postopku.

Anton Laščak je bil po naravi zelo ekstrovertirana in močna osebnost. Biti med ljudmi in delovati sta bili zanj pomembni sestavini življenja. Poleg arhitekture se je posvečal tudi skladanju in poeziji, ki jo je pisal v furlanščini. Njegovo cvetoče obdobje se je končalo s prvo svetovno vojno, ko je bil egiptovski kralj odstavljen, iz britanskega Egipta pa je kot državljani Avstro-Ogrske moral zbežati tudi Laščak. In ker v Gorici niso sprejeli nobenega njegovega projekta, se je kmalu po vojni vrnil v Kairo, k Nilu, kjer je devetdesetleten tudi umrl.

Pri nas doma

1. Kaj delajo člani Anine družine?

Poišči ustrezno sličico.

Dedek bere knjigo. Sestrična se uči. Sestra sesa. Mama in babica kuhata. Bratranec kosi travo. Teta zaliva rože. Oče in bratec pereta avto. Stric igra kitaro.

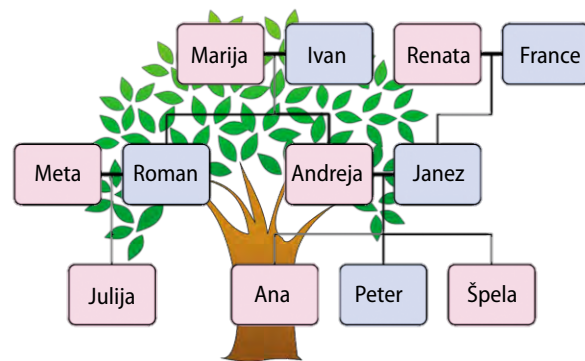
2. Poglej družinsko drevo in dopolni besedilo.

sestri	sestrična	babici
mama	dedek	oče

Jaz sem Peter. Moja _____ je Andreja, _____ pa je Janez. Imam dve _____.

Ano in Špela. Roman je moj _____.

Julija je moja _____. Marija in Renata sta moji _____. Očetov oče je France, moj drugi _____ pa je Ivan.

4. Poišči pare.

moški	ženska
OČE	1 --- 2
---	3
STRIC	--- 4 ---
BRATRANEC	8 --- 5 6 7 ---
VNUK	--- 9 10 ---
---	11 ---
NEČAK	--- 12 13 ---

Črke na označenih mestih povedo, kateri praznik je 25. marca?

--- --- --- --- --- --- --- --- --- ---

3. Kaj so delali včeraj?

jaz sem delal/delala	midva sva delala medve sva delali	mi smo delali me smo delale
ti si delal/delala	vidva sta delala vedve sta delali	vi ste delali ve ste delale
on je delal ona je delala	onadva sta delala onidve sta delali	oni so delali one so delale

Julija in Špela _____ (gledati) televizijo.

Jaz _____ (pisati) e-pošto.

Oče _____ (iti) v službo.

Bratje _____ (igrati) nogomet.

Sestrične _____ (poslušati) glasbo.

Ana _____ (likati).

Babici _____ (brati) knjigo.

Dedek _____ (delati) na vrtu.

Peter in jaz _____ (pomivati) posodo

Igra za učenje jezika: DRUŽINSKI ČLANI

Igra je primerna za večnivojsko učenje jezika, pri njej lahko sodeluje neomejeno število oseb. Cilj igre: učenje in ponavljanje besedišča, novih fraz, opisovanje, kreativnost.

Igra se lahko izvaja v paru ali v majhni skupini. Za vsako skupino pripravimo nekaj fotografij različno starih oseb. To je »njihova« družina, ki jo morajo predstaviti ostalim. Najprej se morajo znotraj skupine uskladiti o identiteti osebe na fotografiji: kdo je, kaj je po poklicu, kako jim je ime, starost, najljubše opravilo itn.

Cilj dejavnosti je, da učenci družino in vse, kar so si o njej izmislili, predstavijo ostalim skupinam.

5. Ali poznate besede?

Kako se imenuje ženina ali moževa mati?

- a) svakinja
b) tašča
c) snaha

Kako se imenuje hčerin mož v odnosu do njenih staršev?

- a) tast
b) sin
c) zet

Kako se imenuje bratova žena ali moževa sestra?

- a) snaha
b) svakinja
c) sestrična

Katera je sopomenka za besedo žlahta?

- a) družina
b) sorodstvo
c) predniki

6. Kako se nadaljuje pogovor?

Družina brez ljubezni je kot drevo brez ...

- a) listov.
b) vej.
c) korenin.

Kri ni ...

- a) voda.
b) vino.
c) mleko.

Neumen je tisti ptič, ki se sramuje svojega ...

- a) očeta.
b) gnezda.
c) doma.

Če človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma se ...

- a) je.
b) dobi.
c) peče.

Rešitve:

- 3, 8, 4, 1, 5, 7, 2, 6
- mama, oče, sestri, stric, sestrična, babici, dedek
- gledata, pišem, gre, igrajo, poslušajo, lika, bere, dela, pomivava
- MATERINSKI DAN
- tašča, zet, svakinja, sorodstvo
- korenin, voda, gnezda, peče

Premisleki

Religiolog dr. Drago Ocvirk v Reporterju o podajanju kljuk slovenskih levičarjev pri papežu Francišku

Svetemu sedežu kvečjemu zamerim, da jih tako velikodušno in nekritično sprejema, ko doma vendar vztrajno delajo to, da bi krščanstvo, še posebej katoliško Cerkev, zatrl. /.../ Kaj imamo od teh obiskov katoličani? Prav nič. Na obzoru so volitve, zato je treba dajati vtis, da je zdajšnja vlada – potem ko je kvečjemu zavirala in še kaj zatrla – pluralna in odprta za dialog s katoličani. S tem bolj skrajni levici dajejo prilžnost, da se spet bolj brezobzirno loti Cerkev. Češ, Cerkev se spet peča z oblastjo. Cerar kar naprej hodi k tej ali oni maši, oblastniki se nenehoma sestajajo s škofi. Treba je, za božjo voljo, preprečiti ta grozeči klerikalizem! Gledano z vidika povsem javnih, ne strankarskih ali cerkvenih koristi, ta obisk ne bo prispeval k bolj pluralni družbi in k temu, da bi katoličani zares uživali versko svobodo in z njo povezane pravice v vseh razsežnostih.

Na primer v šolstvu. Odstotek ali dva je katoliških šol v Sloveniji, pa morajo starši plačevati šolnino. Še več, ustavno sodišče zahteva stoodstotno financiranje javnega programa zasebnih šol, a ga državni zbor – in Brglez je njegov predsednik! – in vlada suvereno ignorirata.

Novinar dr. Bernard Nežmah na TV Slovenija o brežravnosti slovenskega kmeta

V Hočah naj bi Magna postavila lakirnico avtomobilov, v kateri naj bi zaposlili 400 delavcev. Vsekakor spodbudno. Toda kaj je cena industrijskega napredka? Na mestu prihodnje tovarne se razprostirajo polja, na katerih kmetje pridelujejo poljščine in se preživljajo s kmetijstvom.

Ker poljedelci niso bili navdušeni nad tem, da jim vzamejo zemljo kot vir preživetja, se je an-

gažiral minister za gospodarstvo, da jih primora v prodajo. A ker nekateri kmetje svoje zemlje še vedno niso hoteli prodati, je vlada dosegla, da je parlament sprejel poseben zakon, ki omogoča razlastitev. Temni dnevi za demokracijo. /.../

To je napad na človekove pravice tamkajšnjih kmetov. Ki so izničeni ne le kot kmetovalci in lastniki svoje zemlje, temveč tudi kot javni akterji. Malodane vsi medijski prispevki o projektu Magne so izpostavljali le načrt postavitve tovarne, zakonske meandre, nihče pa ni pred kamero povabil prizadetih. Celo v vseh sodnih procesih dajejo novinarji prilžnost tudi obtoženim, da se izrečejo. Ko so v igri načrti multinacionalke, pa je druga stran izbrisana. Z zakonom ji parlament vzame pravico, da bi na obstoječih poljih še naprej kmetovali, mediji pa jo ignorirajo, kot da ne obstaja. Televizije rade točijo solze nad razlastitvijo Indijancev v Amazoniji zaradi poslov države in velikih korporacij. Ko pa se dogaja brutalno razlastnitvenje hoških kmetov, o kršenju pravic modernih slovenskih indijancev ne poročajo.

Prevajalec in Prešernov nagajenec Aleš Berger v Delu o odnosu do slovenskega jezika

Če pogledamo, kako je s slovenščino v javni rabi, je razlogov za lamentacijo in resignacijo vse več. S tem ne mislim na sleng in žargonsko govorico mladostnikov, čeprav se mi včasih lahko zdi pretirana; če se pri tem kažeta veselje do jezika in iznajdljivost, se zmeraj kaj dobrega izčim. Jezi in boli pa me naša papagajasta servilnost, od univerze do zadnje kramarije. Izstopite na avtobusni postaji na Bledu in se vam bo zazdelo, da ste nekje v ZDA. Pogledate oglasni pano sredi Ljubljane; reklamirajo se nekakšni Tragovi u sjeti, ki naj nas pripeljejo na koncert v Cankarjev dom. Celó na ljubem mi izvrstnem radijskem programu ARS urednika za džez z užitkom napovedujeta skladbe in albume izključno v angleščini, češ da gre za nekakšne »džez standarde«. Bože mili, koliko terminoloških slovarjev so izdali pri SAZU in še kje, tu pa ne moremo posloveni-

državljanov EU, saj teroristi, ki so državljani EU, predstavljajo vse večjo grožnjo.

65. OBLETNICA ZAŽIGA ŠKOFA ANTONA VOVKA. Januarja je minilo 65 let, odkar so komunisti na železniški postaji v Novem mestu zažgali škofa Antona Vovka. Ob tej obletnici je bila v ljubljanski stolni cerkvi spominska slovesnost z molitvijo rožnega venca za mir in spravo v slovenskem narodu, sledila je sveta maša, ki jo je daroval pomožni škof msgr. dr. Franc Šuštar, po maši pa je zbrane nagovoril zgodovinar mag. Jurij Pavel Emeršič.

NAGRADO SAMA SMERKOLJA PREJEL MARKO ŠENGENSKE MEJE. Marca bodo stopile v veljavo spremembe zakonika o schengenskih mejah, zato lahko pričakujemo daljše čakalne dobe za prestop slovensko-hrvaške meje. Spremembe zakonika obvezujejo države članice, da pri prehajanju zunanje schengenske meje izvajajo sistematično kontrolo, tudi za državljane EU. S spremembo zakonika se skuša zagotoviti čim večjo varnost

ti par sto naslovov in jih napovedovati po naše! Sámozagledanost ali mentalna lenoba?

Naj povem anekdotu, ki je dosti več kot to. Pred nedavnim sem iz Nove Gorice v Ljubljano peljal študentko iz Doberdoba, rojakinjo; govorila je izborna slovenščina. Med pomenkom sem jo vprašal, kako se ji kaj zdi v Ljubljani, v študentskem domu. Z vsem je bila zadovoljna, le čudi jo, je pripomnila, kako grdo in nemarno govorijo njeni kolegi. »Mi pa smo se morali za svoj jezik boriti,« mi je, triindvajsetletnica, povedala nekaj, kar sem si globoko zapomnil.

In še ena anekdota, ki pa govori o tem, kako sami kastriramo svoj jezik. V nekem pogovoru sem povedal, da sem prevajal tudi črnske pesnike, ki so pisali v francoščini. V avtorizaciji, ki sem jo dobil v pregled, je pisalo: »temnopolte« pesnike. Pa je bila izpraševalka bistra, razgledana, spoštovanja vredna gospa; neki politično korektni refleks ji je besedo »črnski« (ki nikakor ni omalovažujoča, saj so se pesniki v barvi svoje kože celó na novo utemeljevali) »prevedel« v nekakšno temnopolto, ki se lahko, konec koncev, pridobi tudi v solariju.

Publicist dr. Žiga Turk na Siolu o zdravstveni reformi

Letos je tema gajbice padla v čas zdravstvene reforme. Ki ni ne zdravstvena ne reforma. Zdravstvena ni, ker je davčna. Reforma pa ni, ker nima nobenih strukturnih posledic, ki bi lahko vodile k učinkovitejšemu delu zdravstvenega sistema, ampak le za slabo organiziran sistem pobira več denarja. Ker rešitve strokovno preprosto ne zdržijo oziroma strokovno ni o čem razpravljati, je ministrica odprla ideološko fronto, češ, 80 odstotkov ljudi bo za zdravstvo po novem plačevalo manj, samo 20 odstotkov pa bo plačevalo več. Resnici na ljubo bomo za obvezno zavarovanje prav vsi plačevali več. Zakaj sploh bo kdo plačeval manj, če je pa vendar potrebnega več denarja, tudi ni jasno. Oziroma je jasno. Zato, da se podkuri razredni boj.

v Argentini, že zelo zgodaj je vzljudil glasbo in petje, za pevsko kariero pa se je odločil leta 1985 in od takrat naprej svoje znanje pilil pri različnih mojstrih. Veliko nastopa v operah, na koncertih in recitalih samosplovov v dvoranah po vsem svetu, pod taktirko uglednih dirigentov in z odličnimi orkestri.

LITERARNO ZAPUŠČINO DR. TINETA DEBELJAKA IZROČILI NUK-U. Na literarnem večeru, ki je bil posvečen literarnemu kritiku, prevajalcu, pesniku in uredniku dr. Tinetu Debeljaku, so spregovorili različni gostje: njegov opus, ki so ga dediči odstopili NUK-u, je predstavila Helena Janežič, ddr. Marija Stanonik njegovi deli Velika črna maša za pobite Slovence in Kyrie Eleison, Debeljakova vnukinja Mojca Vombergar je obudila spomine nanj, o njunih srečanjih pa je spregovoril tudi Zorko Simčič.

DISKRIMINATOREN PREDLOG ALENKE BRATUŠEK POGOREL. Poslanska skupina nepovezanih poslancev na čelu z Alenko Bratušek ni uspela s predlogom, da bi se katoliška Cerkev odpoveda-

»Humanistična« Slovenija

Slovenska družba in celo vlada sta zadnje tedne dodatno razdvojeni zaradi odnosov do migrantov, ki bi lahko prišli v Slovenijo. Oblast je prišla do spoznanja o nevarnosti, da bi Evropa preprečila njihov prihod v zahodne države in bi ostali pri nas. Mednarodni ugled Slovenije je zaradi notranjepolitičnih razmer, zlasti odnosa do opozicije, očitno zelo nizek. Ker ob velikem številu ne bi bili zmogni njihovega preverjanja, namestitve in oskrbe, imamo pravico zaprtja meje. S tem naj bi prišli v nasprotje z nekaterimi mednarodnimi humanitarnimi določili. Zato je bil s pomočjo opozicije(!), vladna večina se je namreč razklala, sprejet ustrezen zakon.

Problem ni enostaven. Ko človek vidi na posnetkih množice revežev, med njimi so ženske in otroci, ki iščejo boljše in varnejše življenje, težko ostane ravnodušen. Še zlasti če se spomni naših rojakov, ki so morali pred komunizmom po drugi svetovni vojni bežati iz domovine. Pa vendar, človek si lahko naloži toliko dela in skrbi, da to lahko odgovorno opravi. Pretiravanje in podcenjevanje je neodgovorno. Enako velja za državo.

Slovenska družba je razklana. Bivši komunisti, ki se ne morejo sprijazniti z izgubo oblasti, in njihovi nasledniki so se razglasili za humaniste. Ostali smo okoleli desničarji. Klasične meščanske levice v Sloveniji ni.

»

Problem ni enostaven. Ko človek vidi na posnetkih množice revežev, med njimi so ženske in otroci, ki iščejo boljše in varnejše življenje, težko ostane ravnodušen. Še zlasti če se spomni naših rojakov, ki so morali pred komunizmom po drugi svetovni vojni bežati iz domovine. Pa vendar, človek si lahko naloži toliko dela in skrbi, da to lahko odgovorno opravi. Pretiravanje in podcenjevanje je neodgovorno. Enako velja za državo.

ampak anarhično. So proti normalni vlogi in položaju vojske in policije v družbi. V mednarodni politiki slavijo bivše avtokratske arabske režime, kot so bili libijski, iraški ... Vseh težav na svetu so krivi Američani in kapitalizem. Podpirajo Putina in njegovo obračunavanje z Ukrajino, ki je največja nevarnost Evrope. Sovražni so do Trumpa. Za številne je idol patološki kubanski morilec Che Guevara, simbol pa rdeča komunistična zvezda ... Gre za staro in preverjeno taktiko. Ne moremo jim očitati, da ne vidijo problemov. Upoštevanje pa jih samo toliko, da v imenu humanizma in demokracije obračunavajo z drugače mislečimi. S pomočjo njim naklonjenih medijev, državnih časopisov in televizije, nasprotnikom očitajo, da so populist, rasisti, šovinisti, fašisti, zaostali, kmetavzarji ... Zaradi pomanjkanja argumentov so pretirano glasni, pripravljani tudi na fizično nasilje, vendar raje uporabijo druge, tudi migrante. Argumentirana diskusija ni mogoča. Nekateri jim očitajo kratenje svobode misli in govora. Taktika je starejšim znana in se jih zato nekoliko bojijo, zlasti zaradi naše šibke države. Mladi jim zaradi navideznega humanizma, sklicevanja na pravičnost ter manipuliranja s polresnicami nasedajo.

Kdor pozna razmere v Evropi, ugotovi, da je tam podobno. Problem pa s Slovenijo ni primerljiv, ker še ni prebrodila gospodarske krize in se izvila iz kreppljev nekdanje komunistične oblasti, ki so ji take razmere voda na mlin. Slovenija je v predvolilnem letu, ko se stranke začnejo tresti za vsak glas in so pripravljene na kompromise.

Kdor spoznava resnico samo iz »neodvisnih« nekdanjih komunističnih medijev, zlasti radia in televizije, ga je malo strah prihodnosti. Razmere so bolj obetavne. Uveljavlja se generacija mlajših kristjanov in demokratov, ki so dobro izobraženi, le priložnosti in zlasti služb nimajo. Njihovo opogumljanje in upoštevanje postaja osrednja naloga demokratičnih sil.

► Stane GRANDA

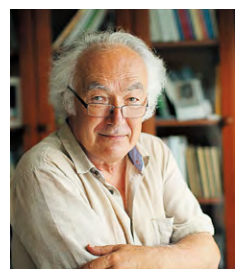

la odškodnini za neuporabo gozdov v času denacionalizacijskih postopkov. Predlog je zavrnil že odbor za pravosodje, pa tudi večina poslanskih skupin, saj menijo, da je treba spoštovati pravni red.

REKORDNO TURISTIČNO LETO. Slovenski turizem je lani zabeležil 11 milijonov prenočitev in visoko rast števila tujih turistov. Rast beležijo tudi slovenska naravna zdravilišča, ki jih je v letu 2016 prvič obiskalo preko 700.000 gostov.

MOŽNOST ZA ODPOKLIC ŽUPANA NI UZAKONJENA. Državni zbor v drugo, po vetu državnega sveta, ni izglasoval novele zakona o lokalni samoupravi, ki bi uzakonila odpoKLIC župana. Za novelo je glasovalo 37 poslancev, proti pa jih je bilo 38.

PODELJENE PREŠERNOVE NAGRADE. Odbor za podelitev Prešernovih nagrad je ob kulturnem prazniku 8. februarja letos podelil dve Prešernovi nagradi in šest nagrad Prešernovega sklada. Osrednja nagrajenska sta prevajalec, pisatelj, publicist, kritik in urednik Aleš Berger in akademska slikarka in grafičarka, dolgoletna profesorica na ALU Metka Krašovec. Nagrado sta prejela za svoj življenjski opus. Dobitniki nagrade Prešernovega sklada so skladatelj Mitja Vrhovnik Smrekar, skladateljica Nina Šenk, pisateljica Mojca Kumerdej, glasbenik Boštjan Gombač, Lena Krušec, Tomaž Krušec in Vid Kurinčič iz biroja Ark Arhitektura Krušec in ilustrator ter slikar Tomaž Lavrič.

Prešernov nagrajenc Aleš Berger, foto: dskp

ŠPORT

SMUČANJE. V Cortini d'Ampezzo si je Ilka Štuhec na smuku prismočala 3. mesto, odlično je nastopila tudi na superveleslalomu, kjer je zmagovala. Boštjan Kline je na smuku v Garmisch-Partenkirchenu zasedel 6. mesto. Na svetovnem prvenstvu v švicarskem St. Moritzu je bila Ilka Štuhec na smukaški preizkušnji najhitrejša, osvojila je zlato medaljo, kar je zanjo prva kolajna na velikih tekmovanjih. Tudi Boštjan Kline se je zelo dobro spopadel s progno na smuku, zasedel je 7. mesto in bil le za 15 stotink ob odličje.

Smučarka kraljica Ilka Štuhec, foto: www.gettyimages.com

SMUČARSKI SKOKI. V Wisli na Poljskem se je od naših skakalcev najbolje izkazal Domen Prevc. Prvi dan je osvojil 5. mesto, naslednji pa je bil s 3. mestom uvrščen na zmagovalni oder. Na ekipni tekmi smučarjev skakalcev v Willingenu, kjer so slovenske barve zastopali Peter Prevc, Jurij Tepeš, Cene Prevc in Domen Prevc, je bila Slovenija četrta. Mesto boljše je bila na naslednji ekipni preizkušnji v Zakopanah, tokrat v postavi Jurij Tepeš, Peter Prevc, Jernej Damjan in Domen Prevc. Najboljši posameznik te tekme je bil Peter Prevc, s čimer je nakazal, da se vrača v vrhunsko formo, kar je nato potrdil v japonskem Saporu, kjer je na posamični tekmi znova stopil na najvišjo stopničko. Med smučarkami skakalkami velja izpostaviti Emo Klinec, ki je v Saporu osvojila 4. mesto, na domači tekmi na Ljubnem ob Savinji pa je bila 5.

ROKOMET. Slovenska moška reprezentanca je na svetovnem prvenstvu v Franciji osvojila bronasto medaljo. Medalja je zgodovinska, saj je prva za slovenske ekipne športe na svetovnih prvenstvih. Na 9 tekmah so rokometiški v skupini B premagali Angolo, Islandijo in Makedonijo, remizirali s Tunizijo in izgubili proti Španiji. V osmini finala so bili boljši od Rusov (32 : 26), nato v četrtfinalu še od reprezentance Katarja (32 : 30) in se tako drugič v zgodovini slovenskega rokometu uvrstili v polfinale. V polfinalu so morali premoč priznati domači ekipi Francije (25 : 31), v boju za bron pa so zaostajali tudi že za 8 golov, a so v zadnjih 15 minutah uspeli doseči preobrat in zmago nad Hrvaško (31 : 30).

Bronasti rokometiški, foto: www.rokometna-zveza.si

ANGLIJA

LONDON

V januarju 2017 se na pastoralnem področju naše misije, razen slovenske svete maše za rojake iz Londona in okolice na nedeljo Jezusovega krsta 8. januarja, ni kaj več dogajalo. Skozi ves mesec pa so bile v kapeli »Našega doma« redne dnevnine in nedeljske slovenske maše, ki pa so imele bolj interni, hišni značaj – udeležba je namenjena predvsem stanovalcem Doma. Tako je bila v mesecu januarju slovenska maša v kapeli Doma v Londonu na nedeljo Jezusovega krsta za vse rojake, ki bivajo v Londonu in okolici, kot je bilo to vedno v navadi. K maši je prišlo bolj malo ljudi, ki pa so radi še dolgo ostali v dnevnem prostoru Doma v medsebojnem pogovoru po končanem bogoslužju.

V ponedeljek, 16. januarja, se je Dom v Londonu razveselil obiska našega ravnatelja za pastoralno delo Slovencev po svetu, msgr. **Janeza Puclja**, ki je prišel na prošnjo župnika Cikaneka urejat letni obračun »Našega doma«, katerega so-skrbnik (v resnici kar »glavni« skrbnik!) je prav monsijor sam, ki je tudi nam priljubljeni poslanec slovenskih škofov in predsednik Rafaelove družbe slovenskih duhovnikov in pastoralnih delavcev v Evropi. Hvala! smo msgr. Janezu za vse naporno administrativno delo, ki ga je v tem tednu opravljal za »Naš dom« v Londonu. Dobri Bog naj mu plača za vso njegovo požrtvovalnost s svojim blagoslovom za zdravje in vse drugo dobro.

V mesecu februarju smo slovensko obhajali svečnico z blagoslovom sveč in se tako z zaključkom božičnega časa poslovili od lepih jasnih, ki so krasile kapelo »Našega

doma«. Na dan sv. Blaža tudi pri nas ni manjkalo blagoslovov grla in prošnja za varstvo pred različnimi boleznimi.

Franciška (Fanika) Drnovšek, poročena Šarič, iz Wigmore v Kentu, je 27. januarja 2017 v starosti 96 let odšla v večnost.

Fanika je bila rojena 13. decembra 1920 na Kraju, Sv. Urh št. 15, Zagorje ob Savi (v župniji sv. Petra in Pavla v Zagorju ob Savi). Bila je prvi otrok pokojnih staršev Franca in Antonije Drnovšek (po domače: pri Šajevičevih). V družini je bilo rojenih šest otrok: Fanika, Antonija (Tončka), Jože, Ivan, Silva (rojena 13. 12. 1930 – točno 10 let za Faniko) in Tomo. Danes jih je večina že pokojnih.

Družina Drnovšek je živela od svoje kmetije in od plače očeta Franca, ki je po rudarski šoli v Velenju in Celju postal rudarski inženir, zaposlen v rudniku Trbovlje. Mama je bila gospodinja in je vodila kar precej veliko kmetijo, ki je vedno imela hlapca in dekle.

Pokojna Franciška (Fanika) Šarič

Fanika je v četrtem letu starosti že šla v rudniški vrtec Trbovlje, pri šestih letih starosti pa je že bila v 1. razredu osnovne šole Trbovlje. A že od 2. razreda pa vse do 8. razreda je potem hodila v osnovno šolo v Zagorju ob Savi. Po končani osnovni šoli je opravila nekaj gospodinjskih tečajev v Zagorju in Ljubljani, zlasti v »Lichtenturnu« leta 1940/41.

Aprila 1941 se je na tem področju začela druga svetovna vojna. Prav na veliki četrtki se vkorakale prve nemške čete v Zagorje in Trbovlje. Leta 1943 so Nemci odpeljali komaj 23-letno Faniko in njeno nekoliko mlajšo sestro Tončko, skupaj s kakimi 150 Zagorjani in jih namestili v trboveljskih zaporih – imenovanih »Figabirt«. Čez kaka dva tedna so vse premestili v »Stari pisker« v Celju. Tu so vsi skupaj ostali štiri mesece. Nemci so se v zaporu posluževali treh vrst plakatov: rdečega, ki je pomenil smrt, roza barve je pomenil »na čakanje« in belega, ki je pomenil odhod na prisilno delo v Nemčijo. Fanika in njena sestra Tončka sta se pojavili na roza plakatu (v čakanju). Praktično sta bili na nekakšnem rezervnem seznamu za talce.

Zgodilo pa se je, da so Tončko Nemci izpustili, ker je zbolela za »revmatično vročino«. Fanika pa je bila premeščena v zapore v Maribor, kjer je preživela božič 1943 in bila tam vse do pustnega torka 1944. Od tu so bile štiri ženske (ena v starosti 60 let, druga okrog 40 let in sojetnica Ela ter Fanika pri 23 letih) poslane v zapore na Dunaju. Tam so bile zaprte kakih deset dni z ženskami različnih narodnosti. Z Dunaja so potem odšle v internacijo v Nemčijo (Ravensbrueck), kje je Fanika ostala do konca vojne, ko so jetnice premestili v Luebeck, ki pa so ga osvobodili Američani. Tu se je Fanika znašla med sovjetskimi »osvoboditelji« in v kraju Magdenburg v sovjetskem prisilnem taborišču. Neke noči pa je kar 150 taboriščnikov iz tega sovjetskega taborišča pobegnolo v Berlin, kjer so se čisto slučajno in na njihovo veliko srečo znašli pred vrati angleške komande. Ta beg iz Magdenburga v Berlin je v resnici organiziral

Vidoje Šarič (kasneje Fanikin mož) s svojimi kolegi, črnogorskimi vojnimi ujetniki. Vidoje je vstopil v britansko armado (British Army) s pogodbo za tri leta. Fanika se je z Vidojem Šaričem poročila leta 1947 v Hannoveru (v Nemčiji). Julija leta 1948 sta prispele v Anglijo.

Najprej sta bila nastanjena v pokrajini Suffolk, kjer sta bila v službi na »farmi« McCracken – Dunstead Farm. V tej službi sta ostala celo leto. Leta 1949 pa sta se naselila v predmestju Huddersfielda. Vidoje se je zaposlil v tekstilni tovarni. Bil je tudi prevajalec (»tolmač«), saj je govoril kar nekaj tujih jezikov. Poleg drugih nemško in italijansko.

Po treh letih sta se Fanika in Vidoje preselila v Halifax, kjer sta si kupila hišo in si ustanovila svoj dom. Hčerka Vida se jima je rodila leta 1951 v Halifaxu. Tam se je šolala, na univerzi v Leedsu je diplomirala – postala je doktorica medicine. Vidoje je odšel v večnost 1983 v starosti 80 let. Po smrti dobrega moža in očeta Vidoje se je Fanika preselila k svoji hčerki in njeni družini (Shaunak) v Wigmore v Kentu (južna Anglija). Tukaj je Fanika srečno živela že od leta 1993 v krogu ljubeče družine hčerke Vide z možem Lokom (Fanikin dobri zetom) in vnukinjama Rado in Miro. Vsi štirje člani družine Shaunak so zdravniki in imajo v Kentu svojo privatno ordinacijo.

Pokojna Fanika zapuščala hčerko Vido in vnukinji Rado in Miro ter ljubečega zeta Loka. Vsem njim in številnim prijateljem ter sorodnikom v Sloveniji izrekajo župnik in slovenska katoliška skupnost v Veliki Britaniji iskreno sožalje ter zagotavljajo molitve za pokoj ljube mame in stare mame Franciške (Fanike).

S. Cikanek

BENELUKS

V mesecu januarju smo naša redna pastoralna srečanja začeli s praznikom Jezusovega krsta, v nedeljo, 8. januarja. V Luksemburgu smo prvo letošnje srečanje imeli v soboto, 21. januarja, v Bruslju pa naslednji dan družinsko mašo in domače kolone. Mesec februar smo začeli s praznovanjem slovenskega kulturnega dne, v soboto, 4. februarja, v Haagu na Nizozemskem, v nedeljo, 5. februarja, pa v Bruslju. Obe prireditvi sta bili združeni s sveto mašo.

Srečanja ob godu sv. Antona puščavnika, župnikovega zavetnika. Kot vsako leto do sedaj smo praznik župnikovega zavetnika, sv. Antona, izkoristili za zahvalo vsem pastoral-

Nedeljsko bogoslužje ob godu sv. Antona puščavnika v Bruslju

Praznovanje župnikovega godu z domačimi kolinami

in krompir. Ob tej priložnosti se je župnik zahvalil vsem, ki mu čez celo leto pomagajo pri izvedbi pastoralnega dela. Mesec januar je po stari slovenski tradiciji mesec kolin. Tako so domače kolone zadnji dan meseca, v torek, 31. januarja, potovale še v Mannheim, kjer smo se sobratje zbrali na praznovanju 70-letnice sobrata Janeza Modica. Ta dan je praznoval tudi svoj god, zavetnika sv. Janeza Boska.

Praznovanja ob slovenskem kulturnem prazniku v Haagu in Bruslju. V soboto, 4. februarja, smo se ob 14. uri zbrali v mladinskem centru Don Bosko v Rijswijk, v Haagu na Nizozemskem. Društvo prijateljev Slovenije na Nizozemskem je pripravilo proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku. Nastopili so otroci, ki se udeležujejo pouka slovenskega jezika na Nizozemskem. Navzoč je bil tudi veleposlanik RS v Haagu, gospod Roman Kirn s soprogo. Po kratki družabnosti smo srečanje zaključili z družinsko mašo.

V nedeljo, 5. februarja, so ob 15. uri v kapeli Slovenskega pastoralnega centra v počastitev slovenskega kulturnega praznika nastopili učenci glasbene šole Nox, ki jih vodi slovenska violinistka Tina Čeh. Po koncertu smo ob 17. uri imeli nedeljsko mašo,

Utrinek s praznovanja slovenskega kulturnega dne v Haagu na Nizozemskem

Po sveti maši v Bruslju je sledilo praznovanje slovenskega kulturnega praznika.

Ringaraja otrok na praznovanju slovenskega kulturnega praznika v Haagu na Nizozemskem

Koncert učencev glasbene šole Nox v kapeli SPC v Bruslju

ki smo jo prav tako uglasili na no-te slovenskega kulturnega praznika. Po maši so nastopili naši otroci in njihovi starši. S seboj so prinesli priljubljeno knjigo, kakšno pesem ali pravljičico. Vse skupaj smo popestrili

tudi z glasbo. Lepo je, da tudi v tujini slovenski otroci rastejo v zavesti, da je kultura za nas Slovence pomembna, saj je eden od pomembnejših dejavnikov naše samobitnosti. Tega se je zavedal tudi France Prešeren,

ko je v pesmi vzkliknil: Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan! Da rojak, prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!

dr. Zvone Štrubelj

FRANCIJA

PARIZ

Pariz je svetovna prestolnica, zato se tu marsikaj zanimivega dogaja. V tokratnem poročilu bi lahko opisali mnogo dogodkov, vendar se moramo zaradi odmerjenega prostora omejiti le na nekaj skopih poročil. Moji pastoralni sodelavci so me obvestili o koncertu slovenske glasbene skupine Trio Réverie, ki je 20. decembra 2016 uspešno nastopila v Parizu, v dvorani Cité internationale des Arts. Glasba ne pozna meja, združuje Slovence po vsem svetu. Številni slovenski rojaki iz Pariza so se koncerta tudi udeležili.

V januarju 2017 so Slovenci v Parizu imeli dve nedeljski maši, daro-

val jih je bivši župnik Alek Zwitter, ki je bil v Parizu zaradi dopolnitev akademskih obveznosti. V sredo, 18. januarja, je maševal za pokojno Marjanca Ložar, od katere so se naši rojaki hvaležno poslovili.

Slovo od pokojne Marjanca Ložar

V zgodnjih urah v sredo, 11. januarja, je k Bogu odšla po večno uteho in plačilo gospa Marjanca Ložar, naša dolgoletna članica in stebra slovenske skupnosti v Parizu. Marjanca se je rodila 21. decembra leta 1945 na Bledu, v skromni družini Rihteršič, po domače Matizelj, kjer sta oče sedlar in mama otroška negovalka v toplicah skrbela za preživetje Marjanca in njene nekoliko mlajše sestre.

Pokojna Marjanca Ložar z vnukinjama Ano in Nino na Bledu

Marjanca je napravila ljudsko šolo na Bledu in dovršila nižjo gimnazijo. Zadrtnost in ideološka nestrpnost režima v šestdesetih letih se je razkačila nad Rihteršičeve in med drugimi škodami, storjenimi družini, je tudi preprečila, da bi Marjanca nadaljevala šolanje in hobi pri športu v odbojki. Sosed, čeprav režimski

funkcionar, se je Marjanca usmilil in ji preskrbel potni list, da se je pri 18 letih poslovila od družine in odšla v Švico, kjer je v Ticinu dobila zaposlitev pri družini Molnar. Preko poznanstev se je za tri leta preselila v Anglijo, kjer je bila v službi pri menedžerju državne Opere.

Na priprošnjo prijateljice v Parizu, da jo za kratko obdobje nadomesti, jo je pot privedla v Francijo. Tako je bila gospa Marjanca zaposlena pri glavnem tajniku francoskega senata. Velik dar zdrave pameti, prijaznega nastopa, razgledanosti in znanja petih jezikov: slovenščine, srbohrvaščine, nemščine, angleščine in francoščine, so bile izkaznice, s katerimi je bila sprejeta k sodelovanju pri osebah na visokih položajih. Ideološka zadrtnost v Sloveniji pa gospo Marjanca ni takoj pozabila, saj so jo dolga leta zasledovali in ji pregledovali pisma, ki jih je pošiljala v Slovenijo staršem in prijateljem. To potrjuje seznam SDV, ki ga je objavil Reporter 15. marca 2010, na str. 36, ime št. 170. Ker je gospa Marjanca ostala zvesta veri in bila neizprosna pri ubranitvi resnice, so ta pregledovanja bila vzrok nepretrganih izsiljevanj nad njeno družino na Bledu. Takoj po prihodu v Pariz

se je gospa Marjanca vključila v slovensko skupnost, ki se je tiste čase zbirala v petnajsti četrti v Parizu, po domače na »Gutenbergu«. Tam je na vajah ob pripravljanju odrskih predstav spoznala gospoda Janeza Ložarja. Septembra leta 1973 ju je poročil gospod Jože Flis v Versaillesu pri redovnicah, med katerimi je gospod Ložar imel več poznanih sester. Rodili so se jima trije otroci, Klemen, sedaj poročen in zaradi zaposlitve živeč na Dunaju, Barbara, poročena, s tremi otroki, Luka in dvojčici Ana in Nina, ter Matej, poročen in tudi zaradi delovnih obveznosti sedaj stanujoč v Münchnu. Tik pred smrtjo je gospa Marjanca izvedela, da bo babica še trem vnukom, otročičkom v pričakovanju pri Mateju in pri Klemnu. Gospa Marjanca je sodelovala vsa leta pri Slovenskem društvu v Parizu. Zahrbna bolezen je že nekaj let namigovala napad in končno razkrila svojo nameru na začetku leta 2012, ko so zdravniki odkrili Char-

kotovo bolezen, neozdravljivo amiotrofično lateralno sklerozo. Bolezen je gospo Marjanca polagoma odvzela uporabo udov in ji ugasnila besedo. Do konca se je vsega zavedala, čeprav je lahko samo s pogledom dokazovala, da sledi pogovorom in dogajanju. Dala pa je razumeti, da se je vdala božji volji in da je darovala trpljenje za božji blagoslov in varstvo svoje povečane družine. Mož, otroci in vnučki so ji bili v stalno podporo in vir moči, da je lahko premagovala tegobe bolezni. Vsem, ki smo jo obiskovali, pa je pokazala, kako jo moč vere v Vsemogočnega polni z mirom. Med boleznijo so jo obiskovali tudi slovenski duhovniki. Marjanca Ložar je bila pokopana na Bledu v ponedeljek, 13. februarja 2017, po pogrebni sveti maši.

Pomembno pastoralno srečanje v Parizu. V ponedeljek, 6. februarja, so se v Domu slovenske katoliške misije v Chatillonu srečali nekateri odborni-

ki, pastoralni sodelavci in odgovorni duhovniki: Irena Sutlič, Maksimilijan Valant, diakon Ciril Valant, župnik dr. Zvone Štrubelj, delegat za Francijo gospod Jože Kamin, in monsionar Janez Pucelj kot koordinator pastore za Slovence v Evropi. Preučili so sklepe slovenske škofovske konference glede prihodnosti slovenske katoliške misije v Parizu in potrdili usmeritev konstruktivnega in vzajemnega reševanja problemov, pred katerimi se je znašla slovenska katoliška misija v Parizu. »Festina lente« so radi rekli Rimljani, kar pomeni, »hiti počasi«. Vsi smo ugotavljali, da nam je do nadaljevanja delovanja slovenske katoliške skupnosti v Parizu. In za to smo pripravljene vložiti vse naše napore.

Utrinek s srečanja francoske škofovske konference v Parizu. V ponedeljek, 6., in v torek, 7. februarja, je v prostorih francoske škofovske konference v Parizu potekalo študijsko srečanje o problematiki beguncev, še

posebej begunskih otrok. Udeležila sva se ga delegat za Francijo, gospod Jože Kamin, in župnik v Parizu dr. Zvone Štrubelj. Priča sva bila tehtnemu študijskemu razmisleku in poglobljeni analizi azilne in begunske problematike, ki se ju premalo zavedamo. Otroci beguncev so v pravnem sistemu francoske zakonodaje obravnavani ne kot otroci, ki imajo vso zaščito kot mladoletni otroci, ampak kot stigmatizirani »begunski otroci«, ki državi povzročajo le probleme. Krščanski odgovor na to diskriminacijo je razumevanje, sprejetje otrok, solidarnost in čim boljše vključevanje v svet nove kulture in novega načina življenja. V vseh debatah je bilo poudarjeno vključevanje begunskih otrok v šolski in izobraževalni sistem gostujoče skupnosti. Oba udeleženca sva se srečanja udeležila po zelo naporem pastoralnem vikendu, kar se vidi tudi s posnetka.

dr. Zvone Štrubelj
in pastoralni sodelavci

FREYMING-MERLEBACH

Prvo januarsko srečanje smo praznovali 8. januarja, pri katerem smo se z velikim veseljem srečali. Bilo je tudi vsestransko pomembno, saj smo bili še v času, ko so želje še vedno krožile med nami oz. še čas toplih želja za srečno začetno novo leto 2017.

Za božične praznike smo sanjali o beli snežni odeji. Smo pa zato na veliko presenečenje v jutro na nedeljo, 8. januarja, odkrili naravo, pogrnjeno z debelo snežno odejo, s čudovitim pogledom zimske idile. V samem jutru je marsikdo razmišljal o odločitvi za k sv. maši, korajžni smo prišli, manj korajžni so ostali pri toplem domačem ognjišču. Pa

V Méricourtu smo v novo leto vstopili polni zaupanja v božjo pomoč.

Ob kozarcu in dobrih novoletnih željah še krofi in poljska bobka iz okolice Lensa

Obhajanje rojstnega dne gospo Bregar v Merlebachu

Družinski večer društva Jadran nas je združil 14. januarja v dvorani Vouters v Merlebachu.

Trio Réverie na nastopu v Parizu

Utrinek z delovne seje francoske škofovske konference

pogovoru smo si predstavljali, kako težko jim je in kako so prikrajšani, ker ne morejo več prisostvovati dogodkom misije in ne nedeljskim mašam, kar jim je pomenilo duhovno hrano in potešilo željo srečanja s prijatelji.

Najprej sva obiskala gospo **Viktorijo Wudel**. Ko sva vstopila v sobo v domu onemoglih v Cochernu, sva jo dobila v naslanjaču čedno oblečeno, kot da bi pričakovala nekoga. Ko sva se ji približala, je bila še vedno odsotna z zaprtimi očmi. Ni naju takoj prepoznala in ob tem sva ocenila, kako spremembo naredi iz človeka starostni dom. V domu onemoglih je le nekaj mesecev. Saj sva jo obiskala leta 2015 še za njen 85. rojstni dan, še v Cochernu v njenem stanovanju, kjer je živela dolga leta. Preselila se je v dom onemoglih le nekaj sto metrov od svojega bivšega stanovanja.

Ostala sva pri njej več kot uro. Odgovarjala je na vprašanja vedno z

Gospa Pavla Sturm kljub preizkušnjam ohranja notranji žar upanja.

nasmehom. Opazila sem, da na steni ob postelji visi rožni venec in na mizici leži podoba Brezmadežne, slika papeža Janeza Pavla II. in družinske slike njenih otrok. Vse to je priča, da nosi v srcu tisti ideal, ki ji daje moč v težkih trenutkih in preprečuje čustva osamelosti. Pred odhodom jo je gospod Kamin še obhajal in skupaj smo zmolili najlepšo molitev »Oče naš«. Prisrčno se nama je zahvalila za obisk, nama pa je bilo toplo pri srcu, ker sva čutila, da sva ji naredila veselje.

Pot sva nadaljevala z mislijo, da nama pride odpret vrata prijazna gospa **Pavla Sturm**. Razočarana sva ostala pred zaprtimi vrati. K sreči je prišel sin Francois, ki stanuje v sosesčini in nama povedal, da je v bolnici v St. Avoldu že več kot dva meseca. Pri padcu si je zlomila nogo. Ker sva se jo namenila obiskati, sva sklenila, da se zapeljeva kar v bolnico k njej. Tako se naju je razveselila, da so se ji oči orosile od sreče. Poklepetai smo na dolgo in široko in ob tem nama je priznala, da je vsako nedeljo od 10.

do 11. ure z nami v mislih pri maši. Ne morem popisati, kako ji manjka stik z misijo. »Samo še enkrat bi rada prišla,« je rekla in odločili smo se, da bomo v prihodnje poskrbeli, da jo pripeljemo na misijo k sv. maši in nato k skupnemu kosilu. Predno sva se poslovila, ji je gospod župnik Kamin podelil ob molitvi kruh življenja. Z veseljem je sprejela božji kruh in rekla: to je moje največje božično darilo. Ganjena ob globokih besedah te dobre slovenske žene sva se poslovila in nadaljevala pot.

Pri gospodu **Alojziju Vretiču** so bila vrata tudi zaprta, toda iz drugih razlogov, ker mu je bolezen močno otežila hitro gibanje. Noge so otrdele in s težavo se premika po prostorihi hiše. O gospodu Alojziju bi tudi lahko veliko napisala. Kako redno je hodil k sv. maši, kako redno je prihajal med nas k celodnevni srečanju. Z bratom Leopoldom so bili z ženami kot štiriperesna deteljica,

Gospod Alojziju Vretič, ki ohranja notranje upanje tudi v novem letu.

vedno skupaj idealna družinska harmonija. Že nekaj let se je izteklo, odkar ga je bolezen priklenila na dom. Velika milost je vseeno za njega to, da je doma in v oskrbi hčerke, ki živi v isti hiši. Tako je manj osamljen. Z ljubeznijo mu streže ob vseh potrebah. Gospod Alojz se ne prepusti težavam, pravi, da težko rine naprej, ampak volja je tukaj. Ko gre zjutraj v kopalnico, je v njej kar po dve uri. Vse uredi sam, kolikor je mogoče in to je bogastvo človeka, da je čim manj odvisen. Za pogovor je še vedno prijeten, nasmeh in poln humorja. Rekla sem mu, da bomo ob prihodnjem celodnevni srečanju praznovali pustovanje. Odgovoril mi je: »Kje so tisti lepi časi?« Posebno on je zelo rad plesal, se veselo zavrtel ob polkah in valčkih. Poznamo ga vsi kot veselega človeka, vedno dobre volje in prijetnega značaja. Predno sva se poslovila, je tudi on z veseljem sprejel sv. obhajilo. Poslovala sva se po dolgem prijetnem klepetu.

Odziv obiskanih je bil zares topel in bogat, predvsem gospoda župnika Kamina so se zelo razveselili, saj jim je prinesel duhovno hrano, našel za vsakega tople besede, s katerimi jim je vlivlval pogum in veselje za vsakdanjo srečno bit.

Življenje je res velika uganka, ker ne vemo, kaj je pred nami. Zato želimo vsakemu posebej, da težke, dolge samotne dni osvetli božja milost.

Jožica Curk

BERLIN

ASEL HANNOVER

Berlinu je zelo živahno in aktivno zaradi mnogih praznovanj, verouka in obiskov iz Slovenije. Že tradicionalno nas obišče ob zelenem tednu minister in podpredsednik slovenske vlade Dejan Židan, katerega spremlja naša draga veleposlanica Marta Kos Marko s sodelavci. Gostoval je tudi MPZ Janko Kersnik iz Lukovice s solisti tako pri nas kot v nemški župniji sv. Matija. God ali rojstni dan so praznovali Vera Gabor, Neli Dovžan in Barnabas.

Skupinska fotografija z ministrom Židanom in veleposlanico Marto Kos Marko

HAMBURG

V januarju smo se srečali na tretjo nedeljo, od februarja naprej pa bodo slovenske sv. maše redno vsako drugo nedeljo v mesecu. Sv. mašo je gospod Dori daroval za pokojnega Boža Trčaka, ki je v decembru po kratki boleznini umrl in smo ga prav na dan sv. treh kraljev z veliko udeležbo spremili na njegovi zadnji poti. Pogrešali bomo človeka, ki je bil zelo zakoreninjen v naši skupnosti. V skupnih prostorih smo to pot bolj umirjeno praznovali rojstni dan Siglinde Magerl, ki je kot štirikratna babica zelo zaposlena, saj ji je družina zelo pomembna. V ponedeljek smo se po skupnem zajtrku napotili v mesto Neumünster v pokrajini Schleswig Holstein. Kot že leta na-

Vera Gabor je praznovala god.

Za god ji je čestital tudi dirigent Igor Velepčič.

zaj obiskujemo v januarju trgovski center z znižanimi cenami – Outlet. Pri mrzlem, ampak sončnem dnevu smo imeli piknik in potem pregledali trgovine.

Teden pozneje nas je obiskal pater Peter Lavrih, frančiškan, ki je iz Norveške potoval preko Hamburga v Slovenijo. Pričakali smo ga na železniški postaji in si z njim ogledali novo hamburško kulturno središče – »Elbphilharmonie«. Že sama gradnja te monumentalne zgradbe, ki stoji sredi pristanišča, je trajala devet let in je poskrbela za neštete diskusije in nesporazume. Celotakratni hamburški župan je moral odstopiti, ker se je cena objekta dvignila s predračuna 80 milijonov evrov na 850 milijonov. Temelje zgradbe nudi staro skladišče (Speicher), ki je včasih služilo kot shramba za kavo, kakav in druge dobrote, ki so z ladjama prihajale v Evropo. Danes so te stavbe odslužile svoj namen in švicarski arhitekti so umetniško povezali stari del zgradbe z novimi ele-

menti današnjega časa. Kot simbioza se skladata temelj, ki je preživel stoletja, z novodograjenim delom. Žgana opeka (Backstein) se meša z inovativno arhitekturo. Z razgledne ploščadi ima človek pogled čez celo pristanišče in mogočni tok reke Labe. Filharmonija vsebuje dve koncertni dvorani z najboljšo akustiko, ki je sploh mogoča – znani japonski strokovnjaki so poskrbeli za najlepši zvok v vseh delih dvoran, ki naj bi bile dostopne široki publiki – cene vstopnic so dokaj zmerne. Pater Peter je z navdušenjem spremljal ogled, pošalili smo se, da je verjetno prvi Slovenec, ki je direktno obiskal ta novi spomenik mesta Hamburg. Pozno zvečer je z vlakom odpotoval domov. Tudi Majda in Marjan Petan sta se za kratek čas oglasila pri nas, ko sta se vračala z Danske preko Hamburga v Slovenijo. Majda nam je pripravila že več koncertov, to pot pa je bil obisk kratek, zagotovila pa nam je, da bo še pela za nas.

Vera Šeme

Marjeta, Lojz in pater Peter v filharmoniji

Neli Dovžan je praznovala rojstni dan in god.

NEMČIJA

AUGSBURG

ULM – 70. rojstni dan Antonije Babič

V zimskem času, 24. januarja 1947, je v kraju Bizeljsko ob meji s Hrvaško zagledala luč sveta deklica Antonija. Odraščala je v domačem družinskem krogu. Po-

ročila se je s fantom iz sosednje vasi in dobila priimek Babič. Ker je šel njen mož Franc maja 1969 za boljšim kosom kruha na delo v Nemčijo, mu je istega leta v avgustu sledila tudi žena Antonija s sinčkom Andrejem. V Ringingu zahodno od Ulma sta si ustvarila topel družinski dom. Tu v Nemčiji je sinček Andrej dobil še bratca Petra. Življenjska usoda je hotela, da je zaradi bolezni 31. decembra 2009 mnogo prezgodaj izgubila moža. Težko je sprejela izgubo nad vse drage osebe in še vedno se ji ob misli nanj zarosi oko. Antonija je čuteča oseba. Pomaga, kjer more. Rada se druži s prijatelji in znanci.

Torta za okrogli jubilej

Slavljenka Antonija s svojima sinovoma Andrejem in Petrom

Tudi s slovensko župnijo v Ulmu je tesno povezana in zelo aktivna članica skupnosti. Ob njenem okroglem življenjskem jubileju ji kličemo vsi, ki jo poznamo: »Bog te ohrani zdravo in močno, da boš še dolgo let med nami.«

KEMPTEN – V večnost je odšel Andreas Zupanc

Umolknil in ostrmeli smo, ko se je razširila novica, da je Andreas Zupanc, star 46 let, za vedno obmoroval in utihnil. Kako je to mogoče? Je to res? Zakaj? Zakaj se je moralo to zgoditi? Zakaj in še enkrat zakaj? Ostali smo brez odgovora. Ne vemo. Vsa ugibanja so zaman. Smo popolnoma nemočni. Odgovor ve samo Bog. Bog je naš končni cilj in najgloblji odgovor na naša vprašanja. Pozna našo bolečino, našo nemoč.

Nit življenja Andreasa Zupanca se je nepričakovano pretrgala v nedeljo, 4. decembra 2016. Klonil je pod težo bolezni, ki jo je prenašal dobrih 23 let. V določenem trenutku je zanj to breme postalo pretežno.

Pokojni Andreas Zupanc

Rodil se je 3. aprila 1970 v Duisburgu staršema Anici in Marjanu Zupancu. Iz tega kraja se je družina leta 1972 preselila v Kempten. Tu je Andreas odraščal skupaj s svojim starejšim bratom Marjanom. Postal je diplomirani inženir elektrotehnike in na Fakulteti elektrotehnike v Kemptnu poučeval ter vodil raziskovalne dejavnosti v laboratoriju. Bil je priljubljen profesor pri študentih.

Bolečino Andreasovega nenadnega odhoda si delijo starši Anica in Marjan, brat Marjan, sin Niklas in hčerka Laura, življenjska sopotnica Marion ter mnogi drugi, ki so ga poznali in imeli radi. Naj bo pri Bogu na vekomaj srečen.

R. K.

Pater dr. Mitja Leskovar z Eriko in Barnabasom

Praznovanje v Hamburgu

Pater Mitja Leskovar v pogovoru s pevci

ESSEN

Tokrat ne bomo prav veliko brali na strani naše župnije. Običajni pisec teh vrstic se namreč že nekaj tednov spoprijemam s trdovratnim kašljem, ki mi ne dovoljuje običajnih dejavnosti, obiskov pri slavljenicah ipd.

Bolezen tako redkih oseb na nekem ogromnem področju, kot je npr. NRW, je vedno združena s precejšnjimi problemi. Enega slovenskega župnika tako daleč gor v Nemčiji zelo težko kdo zamenja. Prvi sosedje smo si namreč v Essnu, Mannheimu, Frankfurtu, Brusliju, Berlinu. In ti duhovniki imamo

4-letna Terezika pride v Hildnu vedno razveselit gospoda župnika.

svoje župnije. Tako se pač – zdravi ali oboleli – trudimo po svoje, da bi ustregli svojim faranom s svetimi mašami po določenem sporedu. Se pa zgodi, da je v hujših primerih treba napovedano mašo odpovedati. Redkokdaj si »privoščimo« bolniški dopust. Včasih mašujemo kljub močnemu kašlju ali celo povišani temperaturi. Naša prva želja je, živeti in delati za zveličanje duš, za duhovni blagor nam zaupanih rojakov. Zelo smo vam hvaležni, če za nas redno molite, kar je za nas največji dokaz vaše hvaležnosti. Hvaležnost za našo navzočnost in delo med vami je seveda redna udeležba pri slovenskih mašah.

Naše številne vožnje znotraj naših župnij so lahko povezane tudi z različnimi izrednimi dogodki, ki niso načrtovani. Da lahko pride do neke okvare na avtu, je vsakomur znano. To mora pričakovati zlasti nekdo, ki ima avto, star več kot 10 let in je že prevozil več kot 235.000 km – kot npr. moj avto. Pred nekaj dnevi se je popolnoma izrabila kompletna sklopka, pred nekaj meseci tudi odmična gred (Nockenwelle) na motorju. Seveda je bilo treba okvari popraviti. Zdaj avto spet deluje, kot da je nov. Pomembno je,

da ima izseljenski duhovnik zanesljiv delovni stroj ...

V redu je, če so težave omejene samo na vozilo. Hujše pa je, kadar zadenejo voznika. To pa ni omejeno ne na starost niti na prevožene kilometre. Lahko ima kdo npr. srčno napako, posledice rakastih obolenj ipd. Lahko pa je le hud kašelj. Brali smo v časopisu WAZ, da je nekega voznika napadel kašelj, izgubil je kontrolo nad vozilom in se zaletel v neko hišo. Nekaj podobnega se je zgodilo meni 23. januarja. No, povsem podobno ni in – slučajno – se nisem zaletel nikamor. Na poti v Essen me je napadel hud kašelj. Vozil sem ca. 120 km/h. Na srečo sem bil na desnem voznem pasu. Kašelj je povzročil v možganih popolno »zmedo«. Vse se mi je nekaj zablistalo, v glavi zašumelo. Nisem vedel, kje sem in kaj delam. Moj angel varuh in angeli varuhi vseh, ki zame molite, so mi pomagali, da sem se varno ustavil na odstavnem pasu. Da nekaj ni bilo v redu, sem tudi slišal, ko so mi trobili šoferji tovornjakov, ki so prehiteli. V tej situaciji je bila tudi ena od možnosti, da bi nekontrolirano zapeljal na levo pred kakšen velik kamion in tako povzročil nevarno

nesrečo sebi in drugim, v kateri bi morda tudi izgubil življenje.

Seveda, Bog me verjetno še nekaj časa potrebuje. Potrebujete me pa tudi moji dragi farani v NRW, pa še kdo, komur po svojih možnostih pomagam v domovini in misijonih.

Vedno, ko sedemo za volan, se priporočimo angelom varuhom.

Dragi bralci Naše luči! Spremljajte svoje duhovnike z vsakdanjo molitvijo, kakor tudi mi vsak dan molimo za vas.

ESCHWEILER

Iz cerkve sv. Cecilije smo se 14. januarja preselili v dvorano, kjer se vedno srečujemo po slovenski maši. Kot vedno – so ljudje prinesli obilo raznih dobrot v znamenje medsebojne gostoljubnosti. Tokrat je bilo nekaj posebnega to, da sta se naša dobra člana Silva in Silvo Rajh spominjala 50-letnice svoje poroke. Več o tem bomo brali v eni od naslednjih števil Naše luči. Dragi jubila! Bog vaju živi še mnogo srečnih let!

Lojze Rajk

Po maši v Eschweilerju nazdravljamo Silvi in Silvu Rajhu ob 50-letnici poroke.

Hilden – po maši ne manjka ne jedače ne pijače, tudi prijetnega klepeta ne ...

... pa tudi pesem mora biti.

FRANKFURT

Za zadnji božični praznik, praznik Jezusovega darovanja v templju, smo imeli v Frankfurtu praznično mašo z blagoslovom sveč, po maši pa je sledil še blagoslov svetega Blaža. Kljub delavniku in seveda ob neugodnih večernih prometnih razmerah se nas je vseeno nekaj zbralo k tej praznični maši.

Tudi za letošnji praznik slovenske kulture, Prešernov dan, so tekale priprave že kar nekaj mesecev. V polletnem času sem se srečal z gosti, s pevci moškega zbora pri nedeljski maši v domači župniji, kjer so se spotoma ustavili na poti v Gadovo peč. V jeseni je sledil dokončni dogovor, ob tem pa tudi iskanje primerne vsebine za slavnostni nagovor in dogovor z učiteljico o nastopu šolskih otrok. V začetku januarja pa je stanek župnijskega sveta dopolnil

še podobo dvorane, kuhinje in podobnih stvari. V soboto, 4. februarja, pa so prispele v Frankfurt pevci Moškega pevskega zbora Radomlje. Nekaj nedeljskih dopoldanskih ur je bilo namenjenih ogledu središča Frankfurta. Pri popoldanski nedeljski maši so peli vse mašne dele, večinoma v priredbi njihovega dirigenta Primoža Leskovca. Program na proslavi v dvorani pa se je prepletal s petjem ter recitacijami ali otroškimi uprizoritvami raznih pripovedi, kar so pripravili nekateri učenci dopolnilnega pouka in Evropske šole z učiteljico Natalijo, nekoliko bolj podrobno so predstavili pisateljico Polonco Kovač. Sodelovali pa so tudi nekateri starejši, kot so Maja, Tanja in Metka. Slednje so nam še nekaj več povedale o pesniku Prešernu. Župnikov nagovor pa se je dotaknil predvsem uradnega odnosa slovenskih oblasti do slovenskega jezika. Takole nas je nagovoril:

Nastop zbora iz Radomelj pred dokaj polno dvorano cerkve Herz Marien

»Spoštovani gostje, spoštovani vsi navzoči, nekaj dni pred slovenskim kulturnim praznikom smo se zbrali v Frankfurtu na Majni k proslavi tega našega za tuja ušesa nekoliko nenavadnega državnega praznika, praznika slovenske kulture. Mnogi narodi in tudi naši sosedje se lahko ponašajo z neko državno tradicijo, ki ima svoj izvir stoletja nazaj, Slo-

venci pa seveda tega nimamo ravno iz izobilju. Zato pa smo vsaj do sedaj gradili bolj na jeziku in kulturi. Pravim do sedaj.

V preteklem letu je ministrstvo za šolstvo hotelo z dopolnilom zakona o visokem šolstvu vpeljati na slovenskih univerzah tudi predavanja v angleškem jeziku. Sicer je bilo dopolnilo hvala Bogu ob precej močnem

nasprotovanju umaknjeno iz nadaljnega postopka. Lahko se vprašamo, za koliko časa, ko se bo spet pojavilo v taki ali drugačni obliki. Za nas zunaj matične domovine bodo o tem verjetno bolj merodajna razmišljanja s strani zamejskih Slovencev.

Žal se na mnogih področjih življenja uveljavlja miselnost o premoči, »razširjenega jezika« (lingua franca), to pa naj bi bila seveda angleščina. Pred dobrimi sto leti smo dobili prvo celotno slovensko gimnazijo s slovenskim učnim jezikom ustanoviteljka škofa Jegliča v Šentvidu nad Ljubljano. In to ne z majhnimi porodnimi bolečinami in ob krepkem nasprotovanju takratnih oblasti. Lahko pa rečemo, da je bila na nek način podlaga za slovensko univerzo, ki je bila ustanovljena 1919 v Ljubljani, s slovenskim učnim jezikom. Nastala je iz potrebe, da bi bilo lahko vsesplošno znanje (univerzum) dostopno v maternem jeziku. A z dopolnilom zakona bi prišli do nesmisla, da bi slovenski profesor na slovenski univerzi predaval v angleščini slovenskemu študentu, pa naj bo iz matične domovine ali pa celo iz zamejstva in izseljenstva. Če pa zakonska ureditev pripelje do nesmisla, potem je enostavno slaba in govori o izgubi zdrave pameti. To pa je še dodatni dokaz, da izobrazba ne pomeni isto kot biti moder, pamen, ampak pomeni butalščino, kar pa ni jezik, ampak način razmišljanja (prim. David Bandelj, Mladika 7–8, 2016).

Ko je slovenski pisatelj in mislec iz Trsta Alojz Rebula kot briljantni dijak naredil klasično maturo v Italiji v italijanskem jeziku, je izbral leta 1945 za nadaljnji študij ljubljansko univerzo, ker zanj ni obstajala nobena druga univerza na svetu; pa ne zaradi angleščine, ampak zaradi slovenščine (prim. Tatjana Rojc, Mladika 7–8, 2016). In ko se danes mladi zamejci odločajo za študij na univerzah v Sloveniji, se prav gotovo ne zaradi izredne kakovosti teh univerz, ampak zaradi slovenščine. Jezik je pokazatelj pripadnosti, zato je zunajglobalizacijski dejavnik / torej ni nekaj splošnega in samo okvirnega, dodal M. R./ Zato je jezik nevaren. Ker je jezik dejavna, zavestna in čustvena opredelitev za narod. ... Če je bolan jezik, je bolna

Dirigent zbora je Primož Leskovec, žal nam kaže hrbet.

Tri učence dopolnilne šole med nastopom

Darilo zbora naši skupnosti je bila vezena v slovenskih narodnih barvah.

Učenci Evropske in dopolnilne šole nastopajo na Prešernovi proslavi.

celotna družba. Ko zbolijo jezik, zbolijo družba' (Marij Čuk, Mladika 7–8, 2016, str. 11).

Pesnik in profesor Boris A. Novak opozarja na nesmiselnost in nespatmetno slovensko zgledovanje po Nizozemcih. Na katoliški univerzi v Leuvenu, eni najstarejših, najboljših v Evropi, so pred kratkim objavili študijo o jezikovnih sposobnostih in znanju svojih profesorjev v angleščini: 85 odstotkov jih ne bi opravilo izpita iz angleščine. Predstavljajmo si odstotek neusposobljenih pri nas! Če bomo dovolili, da v angleščini predavajo Slovenci, bomo imeli generacije, ki ne bodo obvladale ne lastnega jezika ne angleškega' (navedeno po Večeru, 14. 7. 2016).

Jože Wakounig s Koroške v Avstriji, upokojeni profesor slovenske gimnazije v Celovcu, pa pravi, da je slovenščina v večji nevarnosti doma v Sloveniji kot v Avstriji. In o teh nevarnostih za naš jezik govorimo v času, ko je slovenščina eden od 24 uradnih jezikov Evropske zveze.

Baritonist Marko Fink pa nas opozarja na enkratnost slovenščine in njenega geografskega položaja: na svetu skoraj ni nekaj takega, da bi nek narod s svojim jezikom mejil kar dvakrat ali pa trikrat na dveh koncih svoje države oziroma ozemlja

na dva tuja jezika. Na zahodu, na Višarjah, na italijanščino in nemščino, na vzhodu v Prekmurju zopet na nemščino in madžarščino oziroma madžarščino in hrvaščino (prim. Intervju, pogovor na RTV Slovenija, 13./14. 11. 2016).

V letošnjem januarju je minilo 145 let od rojstva in 60 let od smrti slovenskega 'Michelangela', arhitekta Jožeta Plečnika (*23. 1. 1872–+ 7. 1. 1957). Zato je tudi letošnje leto razglašeno za 'Plečnikovo leto'. Kar je France Prešeren v poeziji, to je Jože Plečnik v arhitekturi. Po starogrškem liriku Simonidesu lahko rečemo: 'Plečnikova arhitekturna stvaritev je poezija, ki molče govori' (Jožef Smej, v Damjan Prelovšek, Plečnikova sakralna umetnost, knjigi na pot, Koper 1999).

Tako Prešerna kakor Plečnika in njuna dela pa lahko razumemo samo v povezavi s človeškim, narodnim in krščanskim, sicer bi ostala samo gola lupina brez vsebine. Plečnikova rojstna hiša in očetova mizararska delavnica v ljubljanskem predmestju Gradišče je stala na starem 'forumu romanum' rimske Emone, na rimskem trgu antične Emone. Skoraj bi smeli reči, da je bil duh antične umetnosti že v zibelki položen v tega našega velikega arhitekta. Po očetu delavnost

in disciplina, po obeh, očetu in materi pa tudi globoka trdna vera. Vsak večer so dan zaključili z molitvijo rožnega venca, zaključek molitve pa s prošnjo: Molimo za zdravo pamet. Tega ni nikoli pozabil in to je tudi dal napisati na spomenik padlim v vojni v Komendi (prim. Damjan Prelovšek, Plečnikova sakralna umetnost, Koper 1999).

In kaj naj rečemo ob vseh stiskah slovenskega jezika, ki si jih delamo najprej sami? Molimo za zdravo pamet!

Večer se je zaključeval počasi ob okusni hrani in dobri pijači ter prepevanju pevcev, pa tudi domačini smo se vključevali v petje. Hvala vsem za pripravo in izvedbo te naše prireditve, tako učiteljici in vsem nastopajočim, pevcem iz Slovenije, kakor tudi župnijskemu svetu za pripravo dvorane in dela s pripravo pogostitve. Priprčan sem, da nas vseh približno stotih ni bilo razočaranih ob res prijetnem vzdušju in lepi prireditvi ob slovenskem kulturnem prazniku.

Konec januarja je umrla 77-letna Stanislava Frančiška Ključevšek, roj. Berložnik, iz Braunfelsa, po rojstvu pa je prihajala iz Lesc. Naj počiva v božjem miru!

rem

MANNHEIM

Prvi krst v kapeli Maria Frieden, kjer se zbiramo k slovenski maši v Mannheimu. Ker je kapela prvenstveno namenjena oskrbovancem doma Caritas, je razumljivo, da tam še ni bilo krstov. Ker pa

kapela služi tudi Slovincem tako rekoč kot župnijska cerkev, smo imeli dovolj upravičen razlog, da je bila v njej krščena Lea Puric. Doleta jo je čast prve krščanke v skoraj desetletnem obstoju kapele v novem domu Caritas. Družina Lee je narodno zelo pisana: dedek je Črnogorec, babica

Čehinja, oče Vaclav je odrasel v Mariboru in se zato ima za Mariborčana, njena mama Tina ter babica in dedek po njeni strani pa so Slovaki. Pri botrih pa se je slovansko krščansko zaledje še razširilo. Poleg botra Jana, ki je Lein stric, je bila botra Gorana, ki je hrvaškega rodu.

Krst je bil prav posebno doživetje za mannheimsko skupnost, saj krsta pri slovenski maši že nekaj desetletij ni doživela. Celoposlikave na posebnih okenskih zavesah so nam postale bolj razumljive in smiselne. Na sliki ob oltarju je prizor krsta, ki nam je ob novokrščenci in njeni družini

Novokrščenka Lea Purič s starši in botri

Marija Kramar ob svoji sedemdesetletnici prva na desni

kar naenkrat postal še lepši. Kot da bi umetnik vedel, da se v kapeli ne bodo zbirali samo starejši gojenci, potrebni nege, ampak tudi vitalnejša slovenska skupnost, je na zaveso pri drugem oknu narisal družino, ki prihaja iz daljne dežele proti kupoli najimenitnejše mannheimske cerkve sv. Ignacija in Frančiška Ksaverija.

Oče Vaclav je že dolga leta povezan z mnogimi duhovniki v Mariboru in na Češkem, zato ni čudno, da je poiskal slovensko skupnost v Mannheimu, čeprav stanujejo v Bensheimu. Hvalevredno je tudi, da sta starša čim prej želela krst, da bi Lea rasla z božjo milostjo.

Mali Lei želimo, da bi se želja staršev z božjo pomočjo uresničevala v čim večji meri.

Dve slavljenci v Schwarzwald

Pri ugotavljanju sedemdesetletnikov smo ugotovili, da smo lani spregledali **Micko Kramar** iz Vöhrenbacha. Iz rodnega Prekmurja je prinesla s seboj od staršev prirojeno trdno vero in pogum do življenja. To ji je pomagalo, da je lažje kljubovala težkemu udarcu življenja, ko ji je pred dvema letoma umrl dobri in ljubljani mož Slavko. Nepogrešljiva je pri slovenskih mašah in srečanjih v cerkvenih prostorih. Je naša povezava z nemško župnijo. Rada pomaga v kuhinji in na koncu pri pospravljanju, čemur se kdo drug rad izogne. Ima dobre otroke in vnuke, ki jo imajo radi in ji odganjajo osamljenost, ko je ostala sama.

Druga slavljenska **Marjana Golob** pa je praznovala enak jubilej letos januarja. Zanj pa velja, da s svojo pridnostjo in pripravljenostjo pomagati, kjer je potrebno, prinaša v Schwarzwald uglede rodni Sevnici. Je neutrudna in sposobna organizatorica slovenske skupnosti. Brez nje bi marsikatero prireditev ali romanje težko izpeljali. Požrtvovalno obiskuje bolnike, in če je potrebno, jih tudi pripravi na obisk duhovnika pred smrtjo in zato slovi daleč naokoli. Marsikomu je skupaj z možem Tomažem ponudila prenočišče, njenih devet vnukov in vnukinj pa ima pri njej svoj drugi dom.

Obema slavljenkama želimo, da jima Bog nakloni še mnoga zdrava leta.

P. s. Ker se je nabralo preveč dogodkov naenkrat, bomo večino slik objavili v prihodnji številki.

Janez Modic

Avsenikova glasba vpisana v delček svetovne dediščine v mestu Mannheim.

Slovence v Mannheimu sta poleg običajnih nedeljskih maš ter tradicionalnega praznovanja dneva kulture v zadnjih dneh januarja ter prvih februarja združila še dva prijetna dogodka. Najprej smo se v soboto, 21. januarja, odzvali vabilu organizatorjev festivala »Mannheimska dediščina kulture z vsega sveta«. Prostovaljci, ki so festival organizirali, so k sodelovanju povabili predstavnike

vseh narodnosti, ki živijo v Mannheimu in jih je preko 160. Na dva dni trajajočem festivalu se je v mestni hiši zvrstilo 100 skupin. Vsaka skupina je imela priložnost, da v nekaj minutah predstavi delček svoje kulture, ki so jo prinesli iz domovine in jo ohranjajo v tem nemškem mestu. Kljub temu da smo Slovenci v Mannheimu majhna skupnost, smo se predstavili z eno največjih skupin na prireditvi. Člani komiteja so dejali, da je za majhno državo neverjetno, koliko nas je bilo na odru. Malo v šali malo zares so nas vprašali, če je mogoče polovica Slovenije že na odru. Delček slovenske kulture, ki jo ohranjamo in gojimo rojaki v sotočju Rena in Nekarja, smo s ponosom poskušali kar najbolj obširno predstaviti v ozko odmerjenem času. Našo domovino in kulturo je oblečena v gorenjsko narodno nošo predstavila profesorica slovenščine dr. Mira Delavec. Ker je bila predstavitev omejena na samo en predmet, je opisala slovensko arhitekturno posebnost – kozolec. V miniaturi izvedbi smo ga prinesli s seboj. S pomočjo televizijske kamere je bil na velikem platnu dobro viden številnemu občinstvu v dvorani. V drugem delu naše predstavitve pa je vseh devet navzočih Slovencev zapelo Slomškovo pesem »En hriček bom kupil«. Za odmeven zaključek slovenske predstavitve pa sta poskrbela Franc Geršak in Monika Babič, ki sta v narodni noši ob melodiji Avsenikove skladbe »Na Golici« ter ob ploskanju zbrane množice v dvorani zaplesala polko. Žirija se je nato odločila, da se kot slovenski prispevek v mannheimsko dediščino svetovne kulture vpiše Avsenikova glasba.

Predstavitve kulturne dediščine v Mannheimu

Naš dragi župnik Janez Modic pa je zadnji dan januarja praznoval svoj 70. rojstni dan, zato smo na prvo nedeljo v februarju poleg praznovanja slovenskega praznika v dvorani st. Hildegard proslavili tudi njegov jubilej. Nemška župnija nam je dala na razpolago lepo pustno okrašeno dvorano in podarila velikansko torto. Po začetnem kramljanju ob kavi in številnih sladkih dobrotah, ki so jih pripravile skrbne gospodinje, so nam otroci slovenske šole skupaj s svojo učiteljico Miro pripravili prikupen program. Kulturni program je nato nadaljevala skupina odraslih. Pripravili so nam predstavitev slovenskega pisatelja Vladimirja Bartola in njegov svetovno uveljavljeni roman Alamut. Predstavili so ga v slovenščini in nemščini. Ker je v tem romanu opazen Bartolov filozofski talent, je bil za mnoge težko razumljiv. V nadaljevanju smo družno zapeli in nazdravili našemu slavljencu. V čestitki smo mu med drugim zapisali:

»Dragi gospod župnik Janez Modic!

Človek potrebuje pogum, da prisluhne svoji dobroti in dela, kar mu narekuje božji klic in vi celo življenje to zvesto uresničujete.

Duhovniška pot vas je pripeljala pred 20 leti k nam, v Nemčijo, natančneje v Mannheim, med slovenske izseljence. S svojim zgledom nas vodite, saj ni lahko pričevati v današnjem svetu. Z vašimi čudovitimi mašami in pogovori smo vsaki bliže Bogu. Veselje in modrost vsa leta prenašate tudi na naše otroke in vnuke pri dopolnilnem pouku slovenskega jezika, za kar smo vam še posebej hvaležni. Naj vas moč neizmerno vere v Boga in božja ljubezen vodita še naprej, da boste z veseljem oznanjali svoj poklic. Mi vam bomo vedno stali ob strani, tako s slovensko pesmijo kot z molitvijo in preprosto lepo slovensko besedo. Bodite še naprej tako trdni v svojem pričevanju, da bo Jezus tudi po vas bolj ljubljani in poznan.

Neizmerno smo vam hvaležni za vse, kar ste storili za nas in kar ste nas naučili. Želimo vam, da bi vam zdravje še dolgo služilo.

Bog vas živi in iz dna srca vam kliče: Hvala vam za vse!

Vedno vaša slovenska skupnost v Mannheimu.

Besedam zahvale in voščilom je sledil sproščen in zabaven preostanek popoldneva, v katerem smo se nato do poznega večera veselili ob plesu, zvokih harmonike ter ubranega ljudskega petja. Gospod Modic tudi vsa leta skrbno poroča o dogodkih v Mannheimu za Našo luč, za kar se mu na tem mestu prav tako iskreno zahvaljujemo.

Jernej Zagar in Mira Delavec

MÜNCHEN

Koncert božičnih pesmi. Sredi januarja je slovenska župnija v Münchnu obiskala dekliška vokalna skupina **Anamanka** iz Ribnice. Nekoliko nenavadno ime skupine izvira iz logov ribniške hudomušnosti, saj je na vajah vedno manjkala katera od pevk. V lepem nedeljskem dopoldnevu si je skupina ogledala nekatere münchenske znamenitosti pod vodstvom diakona Ralpha Prausmüllerja. Gostje so se opoldne okrepčali na kosilu v župnijskem domu, ki ga je s pomočjo nekaterih žena pripravila župnijska gospodinja Kristina. Po kratki vaji pa so odhiteli v cerkev Sv. Duha, kjer so že pred mašo zapeli nekaj božičnih pesmi. Pri maši je zbor spremljalo tudi nekaj instrumentalistov, ki so še povzdignili glasbeni učinek in dopolnjevali ubrano petje. Veliko obiskovalcev slovenske maše je pesem povedla v posebej lepo vzdušje skupnega slavljenja Boga pri sveti daritvi. Hvaležni smo bili na koncu tudi za dodane pesmi po maši, ki so zazvenele v zelo akustični prostor cerkvene ladje, kjer se Slovenci zbiramo vsako nedeljo. Pevke in instrumentalisti skupaj z zborovodjem Simonom Koroščem so nam pripravili lepo mašno srečanje, obogatili so nas s svojo mladostno zagnanostjo, ki privede do tako lepih dogodkov, kjer nas glasba prevzame in povede v doživljanje skrivnosti našega duha in se odpirajo vrata v skrivnost Boga samega.

Vokalna skupina Anamanka poje pri slovenski maši v cerkvi Sv. Duha.

Praznik slovenske kulture **Prešernov dan** smo obhajali v soboto, 4. februarja. Srečanje se je začelo v kapeli župnijskega doma ob 17 h pri maši za domovino. Ob božji besedi smo kratko razmišljali o pomenu molitve za svojo državno skupnost in o nalogi, ki jo nosimo pred Bogom zanjo. Kristjani v molitve vključujemo vse prebivalce domovine in Slovence, ki živijo v zamejstvu in po vsem svetu. Med slednje spadamo tudi sami. Kultura, jezik, naše navade in slovenska zavest predstavljajo najmočnejše ogrodje naših vezi in pripadnosti slovenstvu. Kristjani nosimo vse to v svojem slovenskem nahrbtniku in poleg tega še vero v Boga, ki ljubi vse ljudi. Zato prinašamo vse predenj v svojih prošnjah in molitvah. Ne moti nas, če komu naše opravilo ne pomeni veliko ali nič, če vero in molitev k Bogu javno zavračajo ali celo zaničujejo. To naj nas ne odvrne od naše zvestobe, mi vemo za svojo nalogo pred Bogom in pred ljudmi. Zahtevamo le spoštovanje do svojega prepri-

čanja in svoje vere, kar je določeno v ustavnih pravicah.

Mašno slavje nam je obogatila vokalna skupina **Fantje z Jožefovega hriba** nad Celjem, ki jo je v München pripeljal g. Jože Planinšek, predstojnik skupnosti lazaristov pri sv. Jožefu v Celju. Prišli so prav zaradi našega slavja in nastopili s krajšim koncertom na kulturni prireditvi, ki je sledila v župnijski dvorani. Na začetku smo skupaj zapeli državno himno. Sledil pa je pozdravni nagovor, pri katerem smo se posebej spomnili dveh pomembnih Slovencev. Ob 60-letnici smrti arhitekta Jožeta Plečnika, ki jo obhajamo letos, smo bili deležni krajše predstavitve njegovega življenja in dela, omenili smo nekaj njegovih najpomembnejših stvaritev in nakazali izjemen pomen njegovega pedagoškega dela na akademiji za arhitekturo v Ljubljani. Predvsem pa smo se zazrli v tega umetnika kot silno plemenitega človeka in izjemno globokega kristjana – pričevalca, ki v njem poznavalci gledajo svetnika.

Na prvi dan letošnjega leta je umrl dr. Peter Vencelj, akademik in profesor, za nas pa pomemben kot politik, saj je kot minister za kulturo in šport v prvi slovenski vladi zastavil prenovno slovenskega šolstva in reševanja iz oklepa ideoloških predsodkov komunističnega enoumja. Kasneje je bil tudi državni sekretar za Slovence po svetu in veliko postoril za premagovanje ideološkega kategoriziranja slovenskih združenj po svetu.

Sledil je zares prijeten družabni večer, ki so ga spontano oblikovali naši gostje. Prepevali smo z njimi ob harmoniki, ki jo je ves večer neutrudno raztegoval eden od fantov. Naučili smo se spet slovenske pesmi in si dali duška z glasnim prepevanjem v poznih večer. Telesne moči smo zajemali s polno obloženo mizo, ki so nam jo pripravile dobre gospodinje. Grla se niso pregrela, ker smo jih sproti hladili z mokrato, izbrano za vsak okus.

V nedeljo pa smo bili deležni ubranih glasov naših gostov tudi pri sveti maši v cerkvi Sv. Duha. Tu se je zbralo še nekaj več rojakov, ki prejšnji večer niso mogli priti na praznovanje v župnijski dom. jan

Pevci so bili deležni priznanja in hvaležnosti slovenskih vernikov.

Verniki se zbirajo v kapeli.

Na prireditvi v dvorani so pevci prispevali krajši koncert narodnih pesmi.

Maša za domovino

Fantje z Jožefovega hriba na koru cerkve Sv. Duha

Marjana Golob z možem in vnuki

STUTTART

Župnijski dogodki

V mesecu, ki je minil, se je v slovenski župniji zvrstilo kar nekaj dogodkov, ki so zaznamovali duhovno življenje naše župnije. Imeli smo lepo štefanovanje v Esslingenu, na katerem se je zbralo lepo število naših ljudi. Najprej smo imeli sveto mašo, nato pa smo v župnijski dvorani pripravili tombolo, pri kateri so verniki sodelovali z veliko vnemo in pričakovanjem, saj so bile letošnje nagrade zelo lepe in uporabne. To je dalo še dodaten motiv in naboje, da je vzdušje v dvorani bilo res zanimivo vse do konca, ko so se zrebale glavne nagrade. Večer je bil res lep in za vsakega dušnega pastirja je zadovoljstvo, če vidi svoje farno občestvo v lepem sodelovanju in prijetnem druženju, ko se pletejo kakovostne medsebojne vezi in slovenska beseda zadoni v pesmi. Milo se širi tudi molitev in slavljenje Gospoda Jezusa Kristusa.

Lep zakramentalni dogodek smo doživeli v Stuttgartu, ko je gospa Rene Antolič kot odrasla oseba prejela zakrament svete birme in svetega obhajila. Ja, dobri Bog vedno poišče človeka in ga nagovori v globinah duše in srca, da zahrepi po Bogu in njegovi bližini. Kristjani pa je Bog najbliže v zakramentih, ki so božja bližina. Krščansko življenje je polno toliko, kolikor je človek povezan z Bogom. Kot dušni pastir moram zapisati, da je gospa Rene zelo duhovna oseba in dobra žena možu Alešu ter dobra mama hčerki in sinu. Kot odrasla oseba se je odločila, da želi

Vida, Jože in Janez v Esslingenu

Zakrament svete birme in obhajila je prejela Rene Antolič.

v polnosti biti deležna vseh milosti, ki jih dajejo zakramenti, da bo lahko resnično prejela vse to, kar Bog daje po zakramentih človeku. Gospa Rene, dobri Bog, ki je v vas dobro delo začel, naj ga tudi dopolni in Cerkev vam bo pri tem pomagala, da boste na najodličnejši način deležni Gospodovega blagoslova, varstva in vseh potrebnih milosti. Vaša vera v vstalega in živega Jezusa Kristusa pa naj raste, da boste v življenju obrodili obilen sad.

Delo z mladimi družinami je posebej velik izziv za vsakega dušnega pastirja, saj moraš res biti izviren in iznajdljiv, kako boš mlademu človeku približal Gospodov evangelij, njegove zakramente, tradicijo Cerkev, zakramentale, blagoslove in vse duhovno bogostvo, ki ga ponuja katoliška Cerkev. Mislim, da je pri tem najbolj pomembno, da si najprej duhovnik, da delaš to, kar želi Jezus Kristus, da lomiš kruh božje besede in svete evharistije. Drugo pa je, da ljubiš materno besedo in jo podajaš naprej mlademu rodu, da mladim ljudem govoriš o vrednotah resnice, poštenja, družinskega življenja, spoštovanja, delavnosti, da jim govoriš o redu, disciplini in vsem, kar je za človeka

Zmagovalka božične tombole

koristno in dobro, kar ima nekaj lepega v sebi in napolni človeško srce. Blaženi škof Anton Martin Slomšek je to tako lepo opisal z enim stavkom, da nam mora biti sveta vera luč, materni jezik pa ključ do zveličavne narodove omike. Sveti Avguštin pa je to izrazil z mislijo, da so časi takšni, kakršni so ljudje, in boljše imamo ljudi, boljše so časi. Človek je tisti, ki je odgovoren za današnji čas in za prihodnost, ki je še pred nami. Zato je na vsakem dušnem pastirju in na starejših ter starih starših neizmerno velika odgovornost pred Bogom in ljudmi, kakšne kristjane bomo vzgojili. Ta odgovornost je res velika, kajti ni hujšega poraza v življenju, če vidiš, da si zamudil tisti čas, ki je bil odločilen v življenju in si stal križem rok in nisi izpolnil svoje naloge.

Zelo lepi in veseli so dogodki, ko se lahko dušni pastir poveseli ob jubilejih svojih župljanov, ki praznujejo svoje godove, rojstne dneve, obletnice porok in ostale pomembne življenjske mejnike. In ob tej priložnosti bi rad napisal nekaj besed o gospe Minki Kolbl in njenem možu Albertu. Tako kot jo kličemo mi župljani, je gospa Minka praznovala svoj 70. rojstni dan. Je preprosta delavna ženska, ki je vse svoje življenje bila pridna delavka in skrbna žena in mama. Tako je ponosna na 8. december, praznik brezmadežne-

Zakonca Kolbl

ga spočetja Device Marije in takrat je njen god. Vsakič s ponosom govorim, kako je bilo lepo, ko je še bila pri mami in očetu, kako so z velikim veseljem praznovali ta lep praznik. Skupaj s svojim možem Albertom sta res prisrčen in lep zakonski par. Njen mož Albert je prava slovenska korenina, stabilen mož, resen, delaven, dober poznavalec zgodovine, upokojeni avtoprevoznik, ki dobro ve, kako grenek in težek je kruh poklicnega voznika. Je ljubitelj kmetovanja, saj imata še sedaj tako lep urejen vrt, kjer pridelujeta krompir, zelenjavo, sadje in Albert nas večkrat povabi tja, kjer peče ribe in ostale dobrote. Gospa Minka pa je ljubiteljica slovenskih pesmi, sproščena, vedno nasmejana, dobre volje in kar mi je najbolj všeč, sta oba tako preprosta človeka in vedno pozitivno gledata na življenje. Draga Minka in Albert, ostanita nam še mnogo let taka, kot sta, ker taka vaju imamo najrajši.

Aleš Kalamar

Mlade slovenske družine pri verouku

SRBIJA

MUŽLJA

Polnočnice so bile v Mužlji in po celem Banatu dobro obiskane

Leto 2016 je razglasil papež Frančišek za leto usmiljenja. Sveta vrata so zaprli v Rimu in

v drugih krajih; v Velikem Bečkereku (Zrenjaninu) 20. novembra ob navzočnosti duhovnikov, vernikov ter zavodskih fantov in deklet.

Pred božičem so nam uprizorili betlehemske igre betlehemci iz Skorenovca – gojenci mužljanskega fan-

tovskega zavoda »Emavs« –, ko so počastili novorojenega Jezusa, a mu poleg tega priredili tudi kratek narodni ples poleg starodavnega godala.

Polnočnice so bile v Mužlji in po celem Banatu ob različnih časih – glede na možnosti duhovnika, ki večino-

ma upravlja po več oddaljenih župnij hkrati. Prva polnočnica je bila v Ečki ob 18. uri, ko je bilo navzoče lepo število otrok, ki so pozdravili Novorojenega s skromno, vendar prisrčno prireditvijo. Otroci in odrasli so navdušeno prepevali lepe božične pesmi.

Slovensko društvo »Planika« pri polnočnici

Slovensko društvo Planika je prisostvovalo sveti maši v cerkvi sv. Dominika Savia, kjer je igral kantor Saša Fogaraši ob spremljavi kitare, in s petjem članov zbora Planika in zborovodkinje Danijele Avramove. Berila in prošnje je brala predsednica nadzornega odbora Martina Drča. Maševal je Stanko Tratnjek, ki je spodbujal h krščanskemu proslavljanju božiča.

Po maši je bilo druženje in pogostitev. Nato je bila maša v madžarščini, na katero so prišli betlehemci: angeli in pastir, ter prinesli betlehemske štalice. Pridirigar je spodbujal vernike k zaupanju v Boga in k ohranjanju poguma v teh časih pomanjkanja, brezposelnosti in muslimanskega nasilja. Če želimo, da nas Bog zavaruje pred vse hujšim terorizmom, moramo sami napraviti konec nasilju v družini in nad nerojenimi otroki, da bi postali vredni božje zaščite v vsakdanjem življenju.

Pri slovenski polnočnici je maševal Stanko Tratnjek.

Betlehemci v Belem Blatu počastijo Novorojenega.

Na polnočnici v Ečki so nastopili otroci.

Škof Ladislav Nemet med mužljansko mladino v stolnici

Obisk dobredelnega sejma je bil zadovoljiv.

Bodimo dosledni kristjani

Že v stari zavezi je Bog napovedal, da se bo učlovečil in tako zveličal človeški rod. Ko je prišla polnost časov, se je »Beseda učlovečila in se naselila med nami« (Jn 1,14). To ni sovraštvo in nasilje napačne miselnosti in verovanja, ki povzročata le strah in žalost, ampak ljubezen in dobrotelost prave krščanske vere, ki prinaša ljudem veselje in pogum. Hudiči išče ubijanje in smrt – a angeli pojejo o miru in življenju: »Slava Bogu na višavah, mir ljudem na zemlji, ki so blage volje«, ki so torej ponižni in želijo sprejeti božjo voljo, služeč Bogu in bližnjemu ter izvrševati svoje vsakdanje dolžnosti.

Prerok je tudi napovedal, da bo Mesija kralj miru in ljubezni: »Njegovo ime je Knez miru« (Iz 9,2). Jezus je torej luč sveta (Jn 8,12): po svojem nauku miru ter zlasti s svojim zgledom odpuščanja in ljubezni. Leto usmiljenja je mimo, ni pa konec božjega usmiljenja, ki nam ga Jezus deli prek kesanja in spovedi.

Če se po pravici pohujšujemo nad neusmiljenimi teroristi, se moramo še bolj zgražati nad nasiljem, ki ga

počenjajo lastni starši nad svojimi otroki, ko jih še nerocene dajo umoriti zdravnikom, ki bi jih morali braniti. Poleg tega se moramo pohujševati nad tolikim nasiljem v družinah, in povprašati tudi po njegovih vzrokih. Ne smemo zanemariti niti nasilja med otroki in mladino, ki se včasih obnašajo, kot da bi si bili vojaški sovražniki. Če se bomo vadili v miroljubnosti, smemo pričakovati podporo in pomoč od Boga ter zagovor Matere božje in svetnikov. Ne varajmo se. Pravi mir prinaša le Jezus (Mt 28,20).

Nizozemski minister sodstva Anton Modderman (1883–1885) je bil veren protestant, spoštoval pa je tudi katoliško Cerkev. Nekega dne ga je obiskal mlad pravnik in ga zaprosil za službo v državni upravi. Minister ga je med drugim vprašal tudi, kateri veroizpovedi pripada. »Sem sicer katoličan,« je odgovoril, »toda temu ne prištevam posebnega pomena.« »Kaj?« je zavpil Modderman in razburjeno poskočil; »vi ne znate ceniti tega, kaj pomeni biti rojen in vzgojen v katoliški Cerkvi? Za vas nimam nobenega dela. Kdor ne služi zvesto

svojemu Bogu, ne bo zvest niti svojemu kralju.« Mladenič je osramočen odšel. Izhajal je sicer iz ugledne katoliške družine; vendar mu je bil zaprt dostop do katerekoli državne službe, dokler je ta minister živel.

»Zaman se je Jezus tisočkrat rodil v Betlehemu, če se ni po spovedi in obhajilu rodil v tvojem lastnem srcu« (sv. Avguštin). Rojstvo Jezusovo pomeni rojstvo miru. »Danes se nam je rodil naš Zveličar, zato se veselimo! Danes ne sme biti v nas prostora za žalost, saj se je rodilo življenje.«

1. Prelepa noč, izlivaj mir v nemirna srca vseh ljudi. Bog, naša moč, veselja vir in ubožnem hlevcu se rodi. Pozabi bol, odženi greh, zaupaj mu skrb!

2. Opolnoči se zažari doslej teman nebesni svod. Množina angelov pojoč se proti zemlji razvrsti: in slavo Bogu pojejo, ki usmili se ljudi.

3. Zatorej bratje, tudi mi iz spanja hitro vstanimo. Se proti Betlehemu zdaj vsi trumoma odpravimo! Odprimo srca in roke podajmo si krepko.

4. Sovraštvo zdaj preneha naj, ljubezen mnogo lepša je! Pač mir na zemlji vlada naj, ki Dete ga prineslo je na zemljo vsem, ki verni so in blagega duha.

Janez Jelen

Zaprte svetih vrat v Velikem Bečkereku 20. 11. 2016

Saša Fogaraši je igral pri slovenski polnočnici na harmoniji.

Pastir in angelci so nastopili pri Dominiku Saviu.

VABILO

Rafaelova družba lepo vabi na zimske višarske dneve mladih, ki bodo na Svetih Višarjah od 17. do 19. marca.

Gostji bosta:

Mariana Rožanec, mlada intelektuala iz Argentine, bo predstavila izkušnjo svoje nedavne preselitve v Slovenijo. Z vidika identitete in narodne zavesti bo spregovorila o sorodnostih in razlikah obeh (slovenskih) kulturnih sredin.

Nina Volk, mlada ljudska pevka in članica različnih etno sestavov, sicer pa profesorica klavirja, bo spregovorila o slovenski glasbi. Naučila nas bo katero ljudskih pesmi, obenem pa nam bo predstavila starodavno glasbilo oprekelj.

Število udeležencev je omejeno, zato se prijavi po tel.: 01 438 30 50 ali z e-pošto na: rafaelova.druzba@siol.net.

Z G O D B A

► Lloyd DOUGLAS

Njegova suknja – Prvo poglavje

Marcel je zvil pergament ter ga malomarno vrgel Demetriju, ki ga je skrival v gubetunike. Obrnil se je k očetu in rekel: »Konja utegneva še pogledati.«

Senator se je ponosno vzravnaval, skazal sinu z gibom spoštovanje, stopil po marmornatih stopnicah ter se povzpela na iskrega konja. Marcel je pomignil Demetriju:

»Si slišal sporočilo?« je vprašal nataknejo.

»Če je bilo kaj osebnega, ne vem ničesar,« je odvrnil suženj.

»Precej slabo zveni,« je pojasnil Marcel. »Vse kaže, da se me hoče princ otresti.«

»Da, gospod.«

»No, to sem si sam nakopal. Ne ukazujem ti, da tvegaš življenje. Prostovoljno se odloči, če ...«

»S teboj grem, gospod.«

»Prav. Preglej opremo pa tudi svoje stvari.« Marcel se je obrnil, da bi odšel, pa je obstal in mirno dejal: »Veš, da greš v smrt?«

»Da, gospod. – Naj ti preskrbim težke sandale? Potrebne ti bodo.«

»Da. In več parov zate. Marcipor naj ti da denarja.«

Po kratkem boju z rjavcem, ki je hotel prehiteti hlevskega tovariša, je dojahal Marcel senatorju ob stran; upočasnila sta konjema korak.

»Zaostal sem, da sem se pogovoril z Demetrijem. Vzel ga bom s seboj.«

»Seveda.«

»Pustil sem mu, da se odloči prostovoljno.«

»Pametno.«

»Rekel sem mu, da se morda ne bo vrnil živ.«

»Najbrž ne,« je odvrnil senator razkačeno. »Lahko pa se zaneseš – sam se ne bo vrnil.«

»Demetriji je zelo spodoben fant, čeprav je suženj,« je pripomnil Marcel.

Senator ni takoj odgovoril, toda resni obraz in stisnjena usta so pričala, da je razmišljal nekaj pomembnega.

»Sin moj,« je končno rekel in zamišljeno upiral oči na cesto, »v rimskem senatu je kaj malo ljudi, ki bi bili tako modri in pogumni kot tvoj suženj Demetriji.« Pustil je, da sta konja stopala v koraku. »Demetriji je zelo spodoben, čeprav je suženj, praviš? No, to, da je suženj, še ne pomeni, da je njegovo

va beseda enaka mislim in da ni pomembno, kako se obnaša. Prišel bo dan, ko bodo sužnji vzeli gnilo vlado naše države v svoje roke! Če bi bili organizirani, bi to lahko storili že jutri. Rekel bi, da jih lahko združijo skupno hlepenje po svobodi. Toda to še ne zadošča. Vsi ljudje hočejo več prostosti, kot je uživajo. Rimskemu sužnju manjka samo vodstva. Ob pravem času, boš videl, se bo našlo tudi to!« Po tej izjavi je senator za dolgo premolknil, tako da je Marcel čutil, da mora nekaj reči.

»Nikdar te še nisem slišal tako govoriti, oče. Ali misliš, da nam grozi vstaja sužnjev?«

»Samo oblike in povezanosti še manjka. Nekega dne se bo oblika našla, združili se bodo in nastopil bo vodja, pokazal se bo skupni cilj z geslom in zastavo. Tri četrtine našega prebivalstva še vežejo ali so vezale suženjske verige. Z vojaških pohodov pripeljejo vsak dan polne ladje sužnjev. Potrebna bi bila zelo močna in modra vlada, da bi ukrotila združeno, po številu pa trikrat močnejšo silo. Naša vlada pa – prazna lupina. Brez npravne pobude! Izgublja se v potratnosti, neskrbnosti in celo v malopridnosti ter razsipa denar smešnim bogovom na čast. Vladarja sta na pol blazen stavec in neki zapiti pridanič! Zato, sin moj, je usoda Rima zapečaten! Ne upam si prerokovati, kdaj in kako bo Nemesis nastopila – je pa že na pohodu. Rimsko država je prešibka in pregnila, da bi mogla živeti.«

Drugo poglavje

Ko se je ob tretji uri Marcel zgledal v pretoriju, da bi zvedel, kaj ga čaka, Kornelija Kapita ni bilo tam. To je bilo čudno in slabo znamenje. Da je bil vrhovni legat izrecno odsoten in da je prepustil izpeljavo naročila nekemu mlademu podrejenju, je kazalo, da Kapitu neveseli razgovor s sinom starega prijatelja ni bil po srcu.

Oba Galia sta prejahala zadnji kos poti od Ismaelovega taborišča v koraku. Senator je nesramno ceno za španska konja, ki jo je postavil lakomni Sirijec, odklonil. Toda bilo je jasno, da so mu zadnji dogodki veselje do nakupa pošteno ohladili.

V mislih in s srcem je bil senator zdaj ves pri Korneliju. Če bi kdo v Rimu lahko omilil kazenske ukrepe, s katerimi je hotel Gaj uničiti njegovega

sina, potem bi bil to opolnomočeni glavni poveljnik pretorijanske garde.

Ves potrj je stari Galio spet privlekel na dan nesrečno zgodovino pretorijanske straže, ki sta jo že oba znala na pamet. Marcel je rasel ob njej. Kakor bi bilo sinu vse skupaj čisto neznan, je senator posegel v dni, ko si je Julij Cezar ustvaril za osebno varnost to telesno stražo. V njej so bili izbrani možje, polni junaške preteklosti. Z leti si je ustvarila garda bogato izročilo. Velikanska orožarna je komaj mogla sprejeti vsa njena zmagoslavna znamenja in bronaste ter marmorne plošče v obsežnem atriju so pričevale o junaškem življenju njenih mož. Tiste velike, zdavnaj minule dni, ko sta osebno junaštvo in poštenje še kaj veljala, je bil vpoklic v pretorijansko stražo največja čast, ki jo je rimski imperij mogel podeliti.

Nato pa je Avgust, ki se mu je nečimrnost bolno in čez mero razrasla, začel podeljevati častno članstvo v gardi svojim ljubljencem: priljubljenim senatorjem, ki so hlapčevsko hvalili njegove napake, ljudem, ki so se zredili ob plenu tujih dežel, premožnim trgovcem s sužnji, provincialnim davkarjem in prekupčevalcem z ukradenimi umetninami. S tem pa je bilo konec slave in izbranosti pretorijanske straže. Članstvo v njej je bilo na prodaj za denar.

Tiberij je svoj čas poskušal, da bi to propadanje zavrl, ko je poklical domov Kornelija Kapita, ki je postavil svoje življenje na kocko v tolikerih vojskah, da se je o njem spletla legenda, da je po volji bogov neranljiv. Tega je postavil pretorijancem za poveljnika. Kapito se za to službo ni potegoval, vendar se je pokoril ukazu. Z brezobzirnostjo, s katero je žel slavo na bojnem polju, se je lotil tudi čiščenja te sloveče ustanove. Pritisk pa je bil tako hud, da je moral cesar pošteno gorečnost neopogljivega vojščaka zavreti. Kapito s svojim čiščenjem ni smel predaleč.

»Tedaj šele,« je vzkliknil Galio, »je dobri, stari Kapito nejevoljen odkril, zakaj ga je Tiberij poklical na to mesto: s svojim imenom naj bi bil pregnal hude govornice.«

Tu je Marcel zaslutil, da ga bo konec mučne zgodbe spravil v zadrego – šlo je namreč za vojne tribune.

»Pa če bi bil ostal Avgust le pri tem, da uniči pretorijance,« je nadaljeval senator, »če bi bil videl v naprej, kakšne bodo posledice take politike, bi ga morda niti pohlep ne pripravil do tega, da bi se podobno spozabil tudi pri vojnih tribunih. Toda, saj veš, sin, kaj se je zgodilo?«

Da, Marcel je vedel. Tudi tribunska služba je bila nekoč častna. Če si hotel nositi njena znamenja, si moral biti res tribun z dušo in telesom. Če si bil na dopustu ali si čakal v domovini novih povelj ali si si zdravil rane, dobljene v vojski, si kot tribun porabljal knjižnice, kopaljšča in razvedrila, za katere je skrbel država. Potem pa je sklenil Avgust sprejeti v tribunski stan vse sinove senatorjev in vplivnih davkoplačevalcev, čeprav niso nikoli izdali kakega povelja ali prebili noči v vojaškem šotoru. Da je le imel oče denar ali političen vpliv, pa si je sin že lahko nadel uniformo in sprejemal vojaški pozdrav. Marcel si je rad dopovedoval, da je bilo z njim malo bolje kot z drugimi. Pri njem ni šlo samo za igračkanje. Na akademiji je vneto preučeval zgodovino starih vojsk, njihovo strategijo in taktiko. Bil je odlični atlet, izurjen v kopju, kot lokostrelec pa je prejel precej nagrad. V dvoboju je sukal meče kot poklicni gladiator.

Pa tudi muze ni zanemarjal. Patricijski sinovi, ki jim je bila odprta pot v državniško hierarhijo, so se umetniškemu delovanju s prezirom izmikali. Obnašali so se kot izvedenci in presojevalci umetnosti, toda v hudi zadregi bi bili, če bi jih bil kdo videl s čopičem ali dletom v roki. Toda Marcelu dleto ni bilo nekaj nedotakljivega. Resno se je posvetil kiparstvu, česar je bil oče zelo vesel. Ko se je prepričal o sinovi nadarjenosti, mu je priskrbel dobrih učiteljev.

In vendar je bila Marcelu čast vojnega tribuna včasih močna – če se je na primer pokazal kak pravi vojni tribun, ves zagorel in na moč zdelan in ves povezan ter tako kazal sledove dolgih mesecev naporne vojaške službe.

Ne, lastnosti za vojaško službo mu ni popolnoma manjkalo. Rad bi sprejel častniško službo, če bi mu jo bili ponudili in včasih si je take priložnosti celo želel, zares iskal pa je ni nikoli. Mož, ki bi se zanjlo prostovoljno potegoval, bi se mu zdel kot nor. Vojska se mu je zdela nekaj prostaškega, nekaj, kar je primerno za pretepače, ki se radi postavljajo z odlikovanji, hrulijo podrejene ter lahko tedne in tedne pogrešajo kopeli. Če bi bilo že treba, bi vse to zmogel tudi on. Toda na srečo mu vsega tega ni bilo treba. Na svoj naslov pa spet ni mogel biti pošteno ponosen, če ga je priliznjeni Decim nagovoril s tribunom – tako je storil včasih, ko mu je v postelji postregel z zajtrkom – je obhajala Marcela skušnjava, da bi ga premikastil. In to bi bil tudi storil, če bi imel le pravi vzrok. Ko se je senator odduškal, sta nekaj časa jahala molče.

»Včasih,« je spet povzel Galio, »se trdovratni, stari Kapito še dvigne – kakor slepi Samson v hebrejski legendi – da bi uveljavil svojo voljo. Tako tudi upam, da bo posredoval v tvoj prid, sin moj. Če te postavijo na častno mesto, ne bomo tarnali, pa čeprav bo združeno z nevarnostjo. V tveganje bi še privolil, v nemilost pa ne. Ne morem si misliti, da bi moj dobri prijatelj ne storil zate vsega, kar le more. S tem upanjem se mu približaj.«

Oče je bil o dobrem koncu menda tako prepričan, da sta zadnji del poti prejahala skoraj veselo razpoložena.

Z Demetrijem, ki je v sedlu prav tako vzbujal pozornost, je odjezdil Marcel po ulicah, v katerih je bila vedno večja gneča, proti velikemu, zaočkroženemu trgu, kjer so se vrstile v polkrogu veličastne marmorne stavbe pretorijancev in višjih častnikov. Na desni se je raztezal paradni trg, ki je bil zdaj dobesedno natrpan s težko obloženimi velblodi in stotinami tovornih oslov.

Pravkar se je namreč pripravljala vojaški pohod v Galijo. Trg je zato nudil zelo razgibano sliko. Zastave so plapolale, mladi častniki v čednih poljskih uniformah so vrveli naokoli, legionarji so kar koprneli po odhodu. Morda, si je mislil Marcel, je pa to posebno doživetje.

Ker zaradi gneče nista mogla zajezditi na trg, sta razjahala v ulici. Ko je izročil vajeti Demetriju, je stopil Marcel po ozkem prehodu proti pretoriju, sedežu vojaškega poveljnika. V širokih hodnikih so postavali centuriji, čakajoči ukazov. Mnoge med njimi je poznal in jih je z nasmehom pozdravljval. Morda so mislili, da ga je pripeljalo isto pričakovanje kot nje in ob tej misli je bil nekako ponosen. Naj si je človek mislil o surovosti in divjaštvu vojske kar koli – biti rimski vojščak le ni bila majhna čast, pa naj si bil že prostak ali častnik. Skozio odprta vrata je stopil v Kapitovo uradno sobo.

»Poveljnika ni,« je dejal prizadevni namestnik. »Ukazal mi je, naj ti izročim tole sporočilo.«

Marcel je vzel močno zapečaten zvitek in za trenutek okleval, ali naj povpraša, kdaj se bo Kapito vrnil, potem pa je to misel opustil. Naglo se je zasukal in odšel po širokih stopnicah na prenapolnjeni trg. Demetriji je prišel s konjema naproti in mu izročil vajeti. Srečala sta se s pogledom. Končno, je pomislil Marcel, ima Demetriji pravico vedeti, kako je s stvarjo.

»Nisem ga še odprl,« je rekel in tlesnil s pergamentom. »Odjezdiva domov.«

Senator je Marcela čakal v knjižnici.

»No, kaj namerava prijatelj Kapito s teboj?« je vprašal z neprikritim nemirom.

»Ni ga bilo. Odpravil me je neki namestnik.« Marcel je položil zvitek na pisalnik ter sedel, oče

pa je zlomil debeli pečat. Z namrščenimi obrvmi je preletel napihnjeno slovesni ukaz – Marcelu se je zdelo, da je trajalo branje zelo dolgo. Nato se je Galio odhrkal in zaskrbljeno pogledal sina.

»Imenovan si za poveljnika posadke v Minoi,« je zamrmral.

»Kje je Minoa?«

»To je majhno, umazano pristanišče v južni Palestini.«

»Nikdar še nisem slišal o njem,« je pripomnil Marcel. »Vem za trdnjavi v Cezareji in Jopi – toda kaj imamo v Minoi?«

»To je izhodišče stare ceste, ki drži k Mrtvem morju. Znano ti bo, da dobivamo od tam večino soli. Naša posadka mora varovati karavanam pot.«

»Ne zveni preveč vabljivo. Pripravljen sem bil na kaj nevarnejšega.«

»Potem pa ne boš razočaran. Nevarnosti ne manjka. Beduini, ki ogrožajo to pot, so znani kot surovi divjaki. Ker pa se družijo v posamične razbojniške tolpe in se skrivajo v skalnati puščavi, so doslej odlašali z vojaškim pohodom nanje. Za to bi bilo treba pet legij.« Videti je bilo, da senator stvari dobro pozna in Marcel ga je pazljivo poslušal.

»Se to pravi, da ti puščavski razbojnik ropajo našim karavanam sol?«

»Kaj sol! Karavane ropajo tja grede, ko nosijo zaloge in denar za delavce v solinah. Mnogo je karavan, ki so se napotile tja, pa o njih ni bilo več glasu. – Toda to še ni vse. V Minoi ne pošiljamo najboljših ljudi. Posadka je sestavljena iz otopenih mož. Več kot polovica je nekdanjih častnikov, ki so prišli zaradi nepokorščine ali drugih nerednosti pri vladi v zamero. Manjši del pa sestavljajo nemirneži, ki niso bili zadovoljni z vladno politiko.«

»Mislim sem, da ima imperij hitrejši in cenejši pripomoček, da se znebi nezaželenih ljudi.«

»V določeni priložnostih,« je pojasnjeval senator, »bi javno kaznovanje ali zahrbtni umor dvignil preveč prahu. Tedaj je kazenska premostitev v Minoi učinkovitejša in priročnejša.«

»Lepo te prosim – saj to je vendar pregnanstvo.« Marcel je vstal, se sklonil čez očetov pisalnik in se pri tem oprl na stisnjene pesti, da se je pokazala belina čez kosti. »Veš kaj več o tem strašnem kraju?«

»Da, prav dobro ga poznam, sin moj. Nadzorstvo nad to trdnjavo je bilo v senatu dodeljeno prav meni in še štirim uradnim tovarišem.« Počasi je vstal in nabrzdano lice mu je upadlo od jeze. »Mislim, da je prav to vzrok, da je Gaj Druz Agripa – s škripajočimi zobmi je iztisnil zoprno ime – ... o izlegel mojemu sinu, ker je vedel, da mi bo znano, kaj ga čaka.« Galio je zakrilil z rokami, stisnil od jeze pesti in vzkliknil: »Rad bi bil pobožen! Preprosil bi kakega boga, naj to dušo udari s prekletstvom!«

Se nadaljuje

OGLASI

Dvojček v Zdravilišču Radenci, oddaljen le nekaj 100 m od terapevtsko-medicinskega in wellness centra, cerkve, doma ostarelih (ki po potrebi nudi tudi oskrbo na domu), parka, trgovin, avtobusne postaje, šol in vrtca, ugodno prodam. **Nova in takoj vseljiva enota** ima vse priključke, je ogrevana preko talnega gretega s toplotno črpalko, je popolnoma dokončana, opleskana, ima svoje asfaltirano parkirišče ter urejeno zelenico. Informacije na +386 41 626 586 ali rofra@siol.com.

Oglas sme obsegati največ 50 besed. Cena oglasa je 20 EUR za enkratno objavo. Celoletna objava z isto vsebino je 150 EUR. Z večkratno zaporedno objavo narašča tudi popust. Oglase sprejemamo do 5. v mesecu za naslednjo izdajo. Plačilo pri poverjenikih, slovenskih župnijah ali na uredništvu.

Slovo od zime, foto: Nika Janša

KRIŽANKA

KRIŽANKA 1703	OTOČEK NA SEV. PAPUE -N. GVINEJE (MANAUS)	MENIH SAMOTAR	SVETOPI-SEMSKA OSEBA	VZHOD, MEDN. KRATICA	LEA TOVORNIK	KRAJ NA PRIMOR-SKEM	ANTON KOROŠEC	NAŠA LUČ	CEVKA ZA DOVOD ZRAKA V PLJUČA	OVSENEK TONE	LADY DI
ANDERSE-NOVA PRAVLICA								OKROGLA POSODA ZNAK ZA ROMUNIJO			
PLEMIČI, VIŠJI DRUŽBENI RAZRED											
PRIPADNIK KELTSKEGA LJUDSTVA					METER SLOVENSKA REKA		OVNIČEK PETRA NORVEŠKA			AMPER ŽENSKO IME	
NAŠA LUČ	MAHNIČ ANTON NESR. LUKS. LADJA			SANJE JUNAK IZ R. POD SVOB. SONCEM				MESTECE PRI ZADRU SL. SLIKAR IVAN ...			
ITAL. SREDNJEV. SLIKAR								MISIJSKA AKCIJA IZRAELSKI PARLAMENT			
IVAN TAVČAR			SLOV. VOJSKA SLOVEN GRADEC			SLOVENSKA REKA 4. ČRKA ABECEDA					JUŽNA POLOBLA
ZNAK ZA TERA ENOTO		SAMOSTAN NA DOLENI. PERIOD. PU BLIKACIJA							NANUT ANTON ITALIJ. TELE- VIZ. HIŠA		
ELEMENT Z ZNAKOM AR						TV ZASLON NAR. UNI- VERZA V NIKARAGVI					
NIKALNICA			NOR.SMUČ. LASSE ŠTEBER IZ EN. KAMNA				ZNAK ZA AKTIVNOST ČLAN REDA M. BRATOV			TONA JANŠA ANTON	
NEKDANJI POLITIK HVALICA				SLABOKR- VNOŠT KRAJ PRI PODČETR.							
NAJVIŠJA GORA V AFRIKI					ATEK, OČI MEDMET, KLIC				100 M ² KRAJ PRI SALERNO, JUŽ. ITALIJA		
NAŠA LUČ	DIVJA ŽIVAL DROBNE SMETI						NOSAN EVA RUSKA TISKOVNA AGENCIJA			KALIJ HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA	
ZNAMENJE ŠKOFA METROPOLITA						SVETOP. OSEBA METER					
18. ČRKA ABECEDA		IZIDOR MOLE SHARIF OMAR			VRSTA KOSTANJA ANTON JAMNIK						
RUSKO ŽENSKO IME						MOČAN ČLOVEK JOD					
IGRALCI ŠPORTA NA LEDU										AVSTRIJA	

MALO ZA ŠALO

Napoči dan, ko Ana predstavi staršem svojega zaročenca. Po večerji oče fanta povabi na pogovor v svojo pisarno.

»Povejte mi, kakšni so kaj vaši načrti za življenje?«

»Sem študent teologije.«

»Lepo. Kaj pa nameravate storiti, da bi moji hčeri nudili dostojen dom?«

»Preučeval bom božjo besedo, Bog pa bo poskrbel za vse ostalo.«

»In kako boste vzgajali otroke?«

»Bog bo zagotovo poskrbel za vse.«

Kasneje tistega večera Anina mama vpraša svojega moža:

»Kako je bilo?«

»Fant je brez dela in brez denarja, a mislim, da me ima za Boga.«

»Pozabil sem vključiti taksimeter in zdaj ne vem, koliko naj vam računam za vožnjo,« reče taksist potniku.

»Kakšno naključje! Jaz sem pa ravnokar ugotovil, da sem doma pozabil denarnico.«

Mamo najstniški sin spravlja čisto ob živce. Da bi sina spametovala, se odloči za naslednjo kazen: »Od zdaj naprej se s tabo pogovarjama samo še v svetopisemskih citatih!«

Naslednje jutro sin noče vstati. Ko mama vidi, da bo zamudil v šolo, gre do njegove sobe, odpre vrata in zakliče: »Vstani in hodi!« (Lk 5,23)

Sin se samo obrne v postelji in odvrne: »Moja ura še ni prišla.« (Jn 2,4)

Oče po pregledu sinovega spričevala:

»Nič kaj preveč nisem zadovoljen s tvojim spričevalom.«

»Čudno. Učitelj mi je pa rekel, da je še predobro za moje znanje.«

»Za vas imam dobro in slabo novico,« reče doktor pacientu.

»Najprej mi povejte slabo novico,« reče pacient.

»Imate zelo težko neozdravljivo bolezen.«

»Kaj je pa dobra novica?«

»Poimenovali jo bomo po vas.«

REŠITEV KRIŽANKE št. 1702

REŠITEV 1702	DUNAJSKO LESTVO SVANOVICE	NAŠLE PRI KRAJU	LETALSKI POSODIŠČE	SLAVNI BRADSKI MOŠČIČI	POLDRAG KAMEN	ZNAMENJE ZNAKE	LATINSKI VEZNIK	DEL POHITVA	SREBNO ŽE LAŠANJE BOČIČI	ARABSKA DRŽAVA	ŽENSKO IME
REŠITEV	P	R	I	P	O	V	E	D	N	I	K
NAPISANO OD SPOVEDI	R	A	V	E	N			T	I	A	R
UTURJENIŠKO SODRANJE	A	K	O	L	I	T		V	R	A	T
TONE OBLAK	T	O	E	E	K			J	A	K	N
BRVA ŽENA	E	V	A	S	L	A	N	O		R	
VOJNE ZNANI	R	I	B	E	S	E	L			T	U
ZUKOVČEV POROČNIK	F	A	L	O	T			N	O	K	I
AVSTRIJA	A	I	H	A	N			R		K	
DVIGA IN DOGAJA ŽIVAL	R	A	C	A				O	B	A	M
PRISLOV NA DAZEL, TUDI VPRVA SANA	A	L	I	G	R	A	N	A	T	A	
ŽITARIKA KONRAD ADENAUER	A	J	D	A				S	T	O	
BRATA SODRAN TONE IN FRANCE	K	R	A	L	J			I	A		R
JANTON MAJNČIČ	A	M	E	Š				S		C	A
PORTUGALSKA	P	O	R	O	K	A		T	L	A	K